

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

„Taifun“
și alte zburătoare

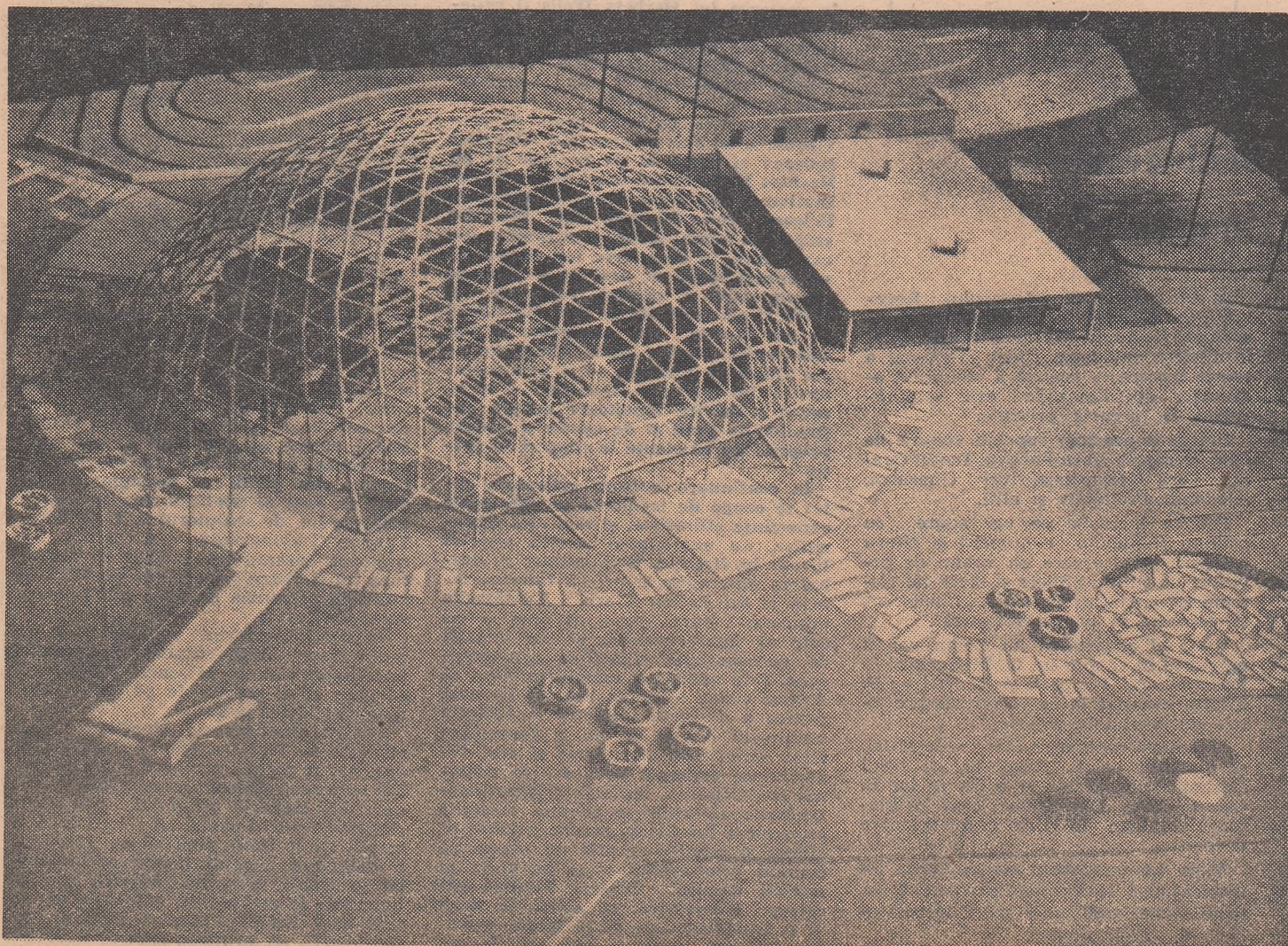
Aerul
pe care-l respirăm

În deșertul Atacama

— Te aștept în holul hotelului „lunosti“...

CARE-I „FORMULA“ GENIULUI?

Macheta viitorului complex turistic și sportiv de lângă Kazan

Pagina de umor

Două codice
ale lui
Leonardo
da Vinci

Anul XXIII

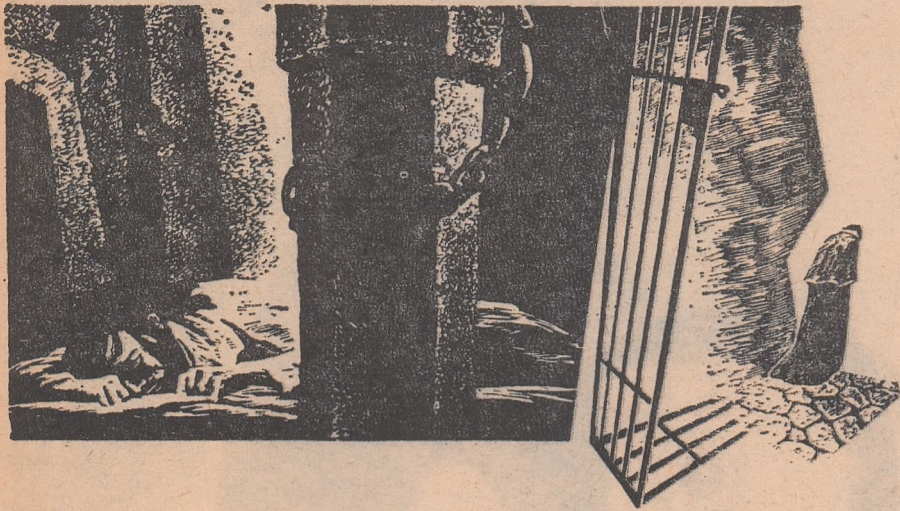
10

(1147)

10 martie 1967

12 pagini, 1 leu

S. BRODSKI :

Ilustrație la „Tăunul” (Tuș)

MEMORII

Maiakovski — așa cum l-am cunoscut

„Ultima oară l-am întâlnit pe Maiakovski la Tihonov, în toamna lui 1928, după nu știu ce dispută la Institutul de istorie a artei. Imi aduc aminte că printre oaspeții mai era și Konstantin Vaghinov, un discipol al lui Mandelștam, care scrisese despre sine: „Sînt poetul unui tragic joc. Și totuși viața e cumplit de frumoasă”.

E greu de imaginat un lucru mai străin de Maiakovski decît poezia lui Vaghinov, care semăna cu o tristă convorbire în noapte cu sine însuși, întretăiată de amintiri și de lecturi trecute. Chiar și prin înfățișarea lui: mic de statură, cu priviri exprimînd o tristețe de moarte, se afla la antipodul lui Maiakovski, care de pe atunci părea să amintească de aropriul său monument, dar nu de cel pe care îl vedem la ieșirea din metro, în oiața ce-i poartă numele. În seara aceea, însă, se simțea ceva trist în făptura imensă, în neîncetata mișcare a capului, în rigiditatea gîtului și a umerilor.

A vorbit foarte puțin, după care n-a mai participat deloc la discuție, ci repeta doar, din cînd în cînd, un vers dintr-o poezie a lui Tihonov ce abia apăruse: „In iarmarocul cu miras de capră”. Repeta versul gînditor și cu înverșunare.

Discuția s-a încheiat. Și oricît ar părea de straniu, era aceeași discuție pe care, la începutul deceniului, la „Cafeneaua poezilor”, Maiakovski o curmase prin simpla-i apariție. Dar vechea dispută se ivise sub o nouă înfățișare. Dacă la începutul deceniului cerința simplității părea aproape nefirească, acum nu puteai să nu fii seama de ea. Acum discuția în jurul complexității se transformase într-o dispută ce urmărea negarea dreptului la complexitate, esențial pentru Maiakovski, care se refuzase tradițiilor poeziei, în speranța sau în credința că va putea s-o reînnoiască fundamental. Discuția din seara aceea nu-i era deloc indiferentă. Și nu numai pentru că sub cerința simplității se ascundea micul burghez amator de „tiare buclate”, ci și pentru că era vorba de o simplitate care era mai rea decît „o hoție”, cum spune proverbul, căci tîndea să se transforme într-o parolă fără de care accesul în cîmpul poeziei era interzis.

La diverse „seri de poezie” Maiakovski primise bilețele injurioase. Și scrisese deja celebra strofă: „Vreau să fii înțeles de țara mea / Și dacă nu voi fi / Voi trece prin ea / Așa cum trece / ploaia piezișă”.

Ceva mai tîrziu am aflat că chiar în ziua aceea, Maiakovski avusese o întâlnire cu cititorii la o fabrică leningrădeană și că din nou, pentru o mică oară, i se reproșase că nu putea sau nu voia să-și exprime gîndurile simplu, în așa fel încît să fie accesibile tuturor.

A fost rugat să citească versuri și el a fost imediat de acord. N-am să uit nicio dată încordarea și deznădejdea cu care a citit poezia „Lui Serghei Esenin”. I s-a cerut să mai recite și altceva, dar a refuzat.

Ne-am despărțit tîrziu. Trebuie să fi fost trei nopți. Poarta era închisă și în timp ce căutam portarul, un actor de vreo 20 de ani, a început să facă „broaș-

Imprejurările care au premers și au însoțit moartea lui Maiakovski au fost studiate îndeaproape și n-am să mă mai opresc asupra-le. Sinuciderea e o taină și încercarea de a o dezlega e aproape întotdeauna sortită eșecului. Cînd s-a înfîmplat nenorocirea, Zosenko mi-a adus aminte de profeta lui, căreia nu-i dădusem nici o importanță. Aș dori numai să amintesc scena care este, poate, cea mai semnificativă, descrisă de Igor Ilinski în amintirile lui. El l-a văzut ultima dată pe Maiakovski după căderea piesei „Baia”, la teatrul lui Meyerhold: „Stătea în holul teatrului, singur. Publicul părăsea teatrul, trecînd prin fața lui, iar el privea drept în ochii fiecărui spectatori. Așa mi-a rămas în amintire”...

V. Kaverin

VIAȚA LITERARĂ

Scriitorii leningrădeni anunță...

Aniversarea semicentenarului Revoluției din Octombrie este întîmpinată de scriitorii leningrădeni cu o remarcabilă însuflețire creatoare. Chiar și numai o scurtă trecere în revistă a activității editurilor din Leningrad este semnificativă în această privință.

Planurile acestora cuprind volume de Olga Berggolt, Vera Panova, Daniil Granin, Vera Ketlinskaia, Iuri Gherman, Alexandr Prokofiev și alții.

Printre lucrările ce vor apare cu prilejul jubileului se numără și câteva culegeri, printre care un volum de povestiri cu titlul „Zilele și orele lui Octombrie”, „Alături de eroi”, „Cincizeci”, „Octombrie în poezia sovietică”.

Viața și activitatea lui Lenin vor fi oglindite în cărțile lui O. Matiușkin, L. Radîșev, A. Puncenk și H. Hodza; P. Kapița lucrează la un roman despre zilele glorioșului Octombrie.

În același context se înscrie, de altfel, și romanul lui L. Rakovski, cu titlul „Mihail Tuhacevski” și acela al lui B. Cetvernikov, „Dimineața”, care își plasează acțiunea în zilele premergătoare revoluției.

Viața Leningradului contemporan l-a inspirat pe I. Iliev care, în romanul lui, însuflețește eroii unei mari întreprinderi din zilele noastre.

Poezia se situează la loc de frunte în planurile editurilor leningrădene cu volume de versuri ale lui V. Șefner, A.

MANUSCRISE VECHI

Martori din alte vremi

La „Casa Pușkin” din Leningrad s-a deschis o expoziție de manuscrise din secolele XIV—XIX, cuprinzînd 150 de manuscrise recuperate doar în ultimul an.

Expoziția cuprinde manuscrise extrem de variate: de la vechi povestiri și legende rusești pînă la scrisori de afaceri ale unor nobili sau țărani, vechi tratate de geografie, cărți de medicină populară, culegeri de aforisme, scurte povestiri moralizatoare, precum și multe manuscrise apocrife, cu caracter religios. Anul trecut au fost găsite câteva, foarte prețioase, documente despre cucerirea Kazanului de către Ivan cel Groaznic, precum și însemnări legendare despre Mamai.

Mulți vizitatori se opresc îndelung în fața unui manuscris liliputan. Forma lui miniaturală se datorește faptului că, în vremea cînd a fost scris, pergamentele erau foarte rare și foarte scumpe. Manuscrisul este opera țăranelor G. P. Osipov. Acesta locuia într-o tabără îndepărtată, Karamkulin, din insula nordică Novaia-Zemlia. Trînd în extremul-nord, unde nopțile erau foarte lungi, Osipov și-a folosit timpul liber transcriind versuri. A fost un admirator al lui Lomonosov, care se născuse în aceeași ținută, din care cauză a și inclus în cîntecul său „Compunerile psalmi ale domnului filozof Lomonosov”.

Un caiet cuprinde epopeea lui Ivan Semionov care, în secolul al XVII-lea, s-a stabilit în regiunea Mezinski și descrie opoziția țărănilor locali față de politica de acaparare a pămînturilor țărănești de către mînăstiri.

OPINII

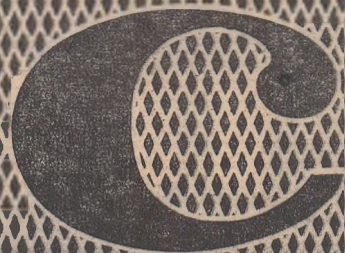
Evoluția omului și romanul științifico-fantastic

Ecourile aniversării a 100 de ani de la nașterea lui Herbert Wells îi prilejuiesc lui Ghenadi Gor câteva reflecții interesante în legătură cu evoluția romanului științifico-fantastic (articolul „Omul îmbătrînește?” din „Literaturnaia Rossia” nr. 1/1967).

Gor constată că între proza de vizuine a lui Jules Verne sau Alexandr Beleaev și romanul de ficțiune al lui Herbert Wells există mari deosebiri calitative. „Dacă Jules Verne și Alexandr Beleaev, scrie Ghenadi Gor, luau din știință nu numai ideile, ci și faptele, din care cauză, în descrierea lor, ei apropiu uneori opera de artă de o carte de popularizare a științei, romanele lui Wells și ale școlii lui au luat din știință nu atît faptele, cît atmosfera și mai ales logica, logica aceea uimitoare ce l-a ajutat pe Einstein — și prin intermediul lui întreaga umanitate — să arunce o privire înnoitoare asupra noțiunilor de timp și de spațiu și asupra propriei lui existențe în timp și în spațiu”.

În continuare, autorul articolului citat se ocupă de influența pe care noile cunoștințe științifice, și mai ales cibernetica, au exercitat-o asupra genului literar în discuție. El introduce în dezbateri observația cuprinsă într-un roman al lui Arthur Clark, „Trăsăturile viitorului”, care spune că omul e pe cale să îmbătrînească, să fie depășit de descoperirile științifice contemporane. Este adevărat, recunoaște Gor, că Arthur Clark folosește această formulă pentru a deștepta interesul și fantezia cititorului și nu ca pe o previziune strict științifică. Dar, scrie el mai departe, „se întîmplă prea des ca romanul contemporan, fantastic și științifico-fantastic să utilizeze această elegantă expresie a lui Clark, pentru a arăta că știința și tehnica se află nu numai pe drumul progresului, ci și pe acela al negării omului”. Criticul sovietic cotește, dimpotrivă, că oricît de mari ar fi transformările ce se impun genului în noul context tehnico-științific, omul trebuie să rămînă în centrul atenției scriitorului, așa cum se și întîmplă, de altfel, în romanele de acest fel scrise de Graham Greene, Iris Murdoch, Dür-

cartea

EDITORIALE

Desenele lui Pușkin

În curînd va vedea lumina tiparului o carte neobișnuită, ce completează, cum nu se poate mai bine, opera în versuri și în proză a lui Pușkin. Volumul apare sub îngrijirea Tatianei Tjavalovskaia și poartă titlul „Desenele lui Pușkin”.

Este adevărat că scriitorul nu și-a împărțit harul talentului său între proză, poezie și pictură, dar lucrarea amintită se justifică prin faptul că Pușkin a lăsat peste două mii de schițe și portrete, desenate pe caietele de lucru, pe marginea manuscriselor, printre strofele versurilor. Sînt schițe de întîmplări, portrete ale unor prieteni sau figuri ce par, adesea, că au izvorit din propria lui operă.

Pușkin n-a desenat, niciodată, după natură. Schițele lui sînt rodul unor amintiri vechi și noi, fără nici o explicație scrisă. De aceea, multe dintre ele n-au putut fi descifrate decît după ani

„Prizonierul din Caucaz”, manuscris cu desene de Pușkin

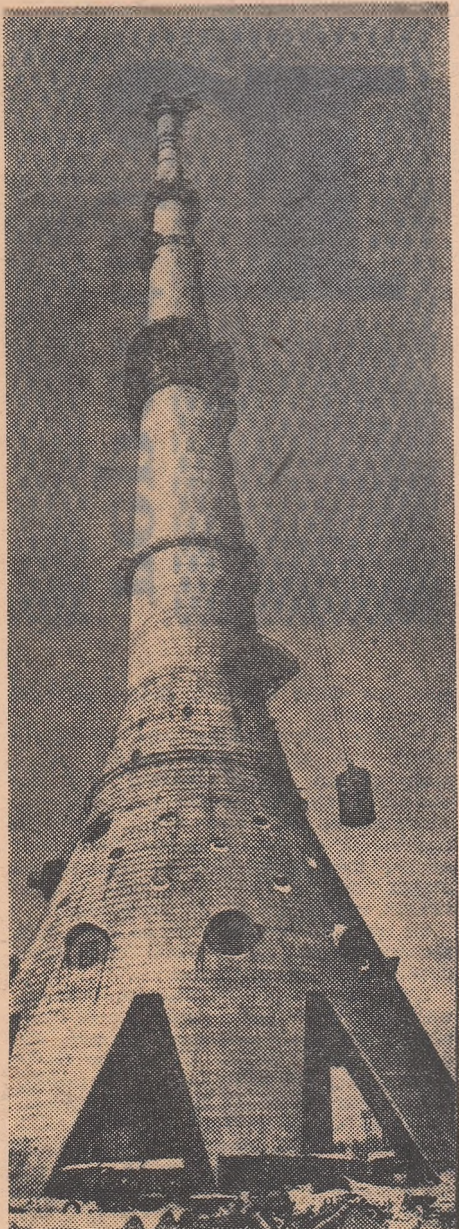
și ani de zile, iar altele nici pînă astăzi. Așa s-a întîmplat, de pildă, cu desenul lui A. Delvig, văzut din profil. Multă vreme nu s-a știut despre cine era vorba, intrucît n-a rămas nici un portret din profil al acestuia. Există doar un bust al poetului, realizat, după moartea lui, de sculptorul S. I. Galberg. Tatiana Tjavalovskaia s-a gîndit să compare desenul lui Pușkin cu sculptura lui Galberg, văzută din profil, și a ajuns la concluzia că este, într-adevăr, vorba de Delvig.

În alte împrejurări, cercetătorii n-au putut trece, însă, dincolo de limitele presupunerilor, ca în cazul portretului ce pare să o reprezinte pe Arina Rodionovna, doica poetului.

Pentru descoperirea identității altor portrete au fost necesare cercetări asidue, ca în cazul portretului prințesei Zakrevskaia. Schița a fost găsită pe una din ciornele primului cînt din „Poltava” lui Pușkin. A trebuit să treacă mult timp pînă să se găsească o litografie a unui pictor necunoscut cu portretul prințesei. Aflarea acestei litografii și amănuntul biografic că în anii cînd scria „Poltava” Pușkin era îndrăgostit de prințesa Zakrevskaia au dus la dezlegarea enigmei.

Autoarea lucrării amintite a rectificat multe din erorile ce se făceau cu desenele lui Pușkin și a adus precizări în unele dintre ele.

Turnul centrului de televiziune din Moscova urcă tot mai sus spre cer. De citva timp, constructorii au început să ridice în vârful lui secțiunile antenei metalice care, atunci când va fi complet montată, va avea o lungime de 148 de metri. Două din cele 18 secțiuni au și fost ridicate și instalate, ajungând la înălțimea de 385 de metri. Nu va mai trece mult timp și turnul va ajunge la 533 de metri. Va fi cel mai înalt turn de televiziune din lume. În fotografie: Montarea primei secțiuni a antenei.

INSTALAȚII NOI

Insulele plutitoare ale Caspiceei

Aproape jumătate din petrolul extras în Azerbaidjan provine din Caspica. În fiecare an turlele de foraj înaintază tot mai departe în mare, deși se știe că forarea unui puț în asemenea condiții necesită instalații complicate și o platformă-suport fixă, al cărei montaj cere mult timp și e foarte costisitor. Inginerii sovietici și-au propus însă să realizeze câteva variante de platforme, adevărate insule plutitoare, care să înlesnească exploatarea petrolului.

În 1957, la Institutul de proiectări „Ghiromorneft” din Baku a fost concepută prima platformă imersibilă, desti-

nată adâncimilor mici. Apoi proiectanții institutului au pus la punct o altă instalație, autoremontantă, de tip „Apșeron”, care în curând va fi zburătoare” va putea naviga; chiar pe o furtună de 5 grade cu 80 de kilometri pe oră.

E vorba de o platformă dotată cu un echipament complet de foraj: turlă, sistem de preparare a soluției argiloase, tubaj, rezervoare pentru reactiv, apă și combustibil, platformă pentru elicoptere etc. Echipajul acestei insule plutitoare va fi alcătuit din 59 de specialiști, iar stocurile de materiale și provizii vor fi asigurate pentru o lună de zile. Platoul va fi ridicat deasupra mării pe patru piloni de sprijin de 80 de tone greutate și 42 de metri înălțime. Ridicarea se realizează cu ajutorul unor dispozitive hidraulice automate, comandate de la un pupitru special.

Cum se va proceda? Instalația va fi transportată la locul de foraj de către un remorcher, după care în compartimentele de balast vor fi pompat peste 800 tone de apă. Apoi, pilonii vor coborî la fund. Sub enorma greutate a întregului ansamblu și a balastului ei vor pătrunde în sol la 4—5 m, adâncime suficientă pentru ca instalația să reziste la vibrații puternice. După ce platoul va fi astfel bine implantat, balastul va fi evacuat și dispozitivele hidraulice îl vor ridica la o înălțime de 9 m deasupra mării. Specialiștii sovietici afirmă că toate aceste preparative pentru foraj nu vor dura decât șase ore!

În sfârșit, o altă instalație de foraj care, de asemenea, va intra curând în funcțiune va fi folosită la forarea puțurilor pe un fund de 20 m și o adâncime de trei kilometri. Dar lucrătorii Institutului au mai pus la punct și o altă insulă plutitoare, cu ajutorul căreia vor putea fi realizate foraje pe un fund de 40 m și o adâncime de cinci kilometri. În momentul de față se lucrează la proiectul unei instalații care să lucreze sub un strat de apă de 60 m.

TURISM

„Volga” de pe Volga

La circa treizeci de kilometri de Kazan, capitala Tatariei, într-un loc unde Volga are o lățime de patru kilometri și s-a creat o „mare artificială”, în care înaintea o limbă de nisip, se construiește un mare complex turistic destinat în special amatorilor de sport și de ceea ce se numește odihnă activă.

În momentul de față se lucrează în ritm intens la zona destinată pentru locuit, care va cuprinde un mare număr de căsuțe cu parter sau parter și etaj. Căsuțele, construite din plăci de asbest și ciment, vor putea adăposti șase pînă la opt vizitatori, iar întreaga tabără circa cinci sute de oaspeți.

Pe teritoriul taberei, pentru care s-a rezervat un spațiu de 20 de hectare, se va construi, de asemenea, un modern centru cultural. Sub o cupolă, cu un diametru de 40 de metri și o înălțime de 12 metri, din aluminiu și mase plastice, se vor amenaja un restaurant și o sală de spectacole în care se vor putea proiecta filme, organiza concerte sau audia conferințe.

Printre amenajările sportive ale taberei merită a fi menționat un bazin cu o lungime de o sută zece metri și cu numeroase trambuline și un adăpost pentru navele de plimbare cu aripi subacvatice și ambarcațiunile de performanțe sportive. Adăpostul va fi construit chiar pe apă. Pe țărm se vor amenaja un teren de fotbal, câteva terenuri de volei și baschet, ringuri de box, săli de gimnastică, intrucit tabăra e prevăzută să poată răspunde celor mai variate cerințe.

În iunie, acest orașel turistic și sportiv, care a și primit numele de Volga, va fi complet terminat. Cei dinții vizitatori vor fi tinerii sovietici și japonezi ce se vor întâlni la Kazan în cadrul tradiționalului festival al prieteniei dintre tineretul sovietic și cel japonez.

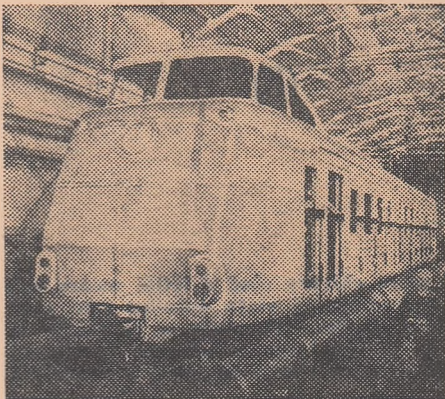
COMUNICAȚII

„Taifun” și alte zburătoare

Mijloacele de transport încep să zboare nu numai în atmosferă cum ne obișnuisem, ci și pe apă sau pe șine. Printre ultimele noutăți anunțate în această ordine de idei se află nava „Taifun”

navă de pasageri cu aripi subacvatice și un vagon de pasageri cu pereți din aluminiu, adaptat pentru viteze de 250 de kilometri pe oră. Nava „zburătoare” va putea naviga; chiar pe o furtună de 5 grade cu 80 de kilometri pe oră.

Primul vagon de cale ferată din aluminiu, realizat la Riga, va părăsi în curând întreprinderea constructoare unde își trece în clipa de față probele statice. De aici el va fi transportat la Moscova unde, pe o platformă de probă, va suferi un accident premeditat. Vagonul

Vagonul de aluminiu în timpul probelor statice.

va fi ciocnit de o garnitură de vagoane-platformă. Este un experiment care va îngădui constructorilor să obțină informații de care se va ține seamă atunci când se va trece la construcția în serie. În viitorul apropiat, vagoanele de cale ferată se vor construi în U.R.S.S. numai din aluminiu pentru a rezista la vitezele mari cu care vor circula.

Expresul înaripat „Taifun”, al cărui proiect a fost realizat la Leningrad, este destinat croazierelor pe mările Neagră și Baltică. Sistemul electronic de comandă a aripilor subacvatice, prevăzută cu un dispozitiv miniatural de calcul, va asigura navei stabilitatea în mișcare, n-o va lăsa să se aplece și îi va tempera balansul. Nava va fi acționată de un motor Diesel. Pasagerii nu vor auzi, însă, nici un zgomot, datorită izolării fonice speciale.

URBANISM

„Sateliții” științifici ai Moscovei

În uriașa Moscova, care adăpostește Academia de Științe, Universitatea Lomonosov, zeci de facultăți, șase sute de institute tehnico-științifice, construirea unor clădiri noi cu scopuri științifice a devenit o problemă.

În primul moment, chiar dacă pe atunci nu se putea vorbi încă de o lipsă acută de spațiu, și-au luat zborul fizicienii atomiști, ca să-și „menajeze” capitala. Dubna a crescut pe Volga la peste 100 km nord de Moscova. Cam la aceeași distanță, dar spre sud, se dezvoltă Serpuhov, nume legat de cel mai mare accelerator de protoni din lume. În fine, spre apus se află Obninsk, reședința primei centrale atomice și centru de formare a unei întregi generații de fizicieni.

Acum se retrag în împrejurimile Moscovei și alte ramuri ale științelor naturii. La o oră de Kremlin, pe vechea șosea ce ducea spre Kaluga, se înalță un nou oraș al fizicii, Krasnaia Pahra. Cercetătorii de aici se dedică sintezei diamantelor, compușilor radioactivi, elaborării de materiale noi și interrelațiilor dintre Soare și Pământ. Nucleul îl constituie Institutul de cercetare a magnetismului terestru, a ionosferei și a răspîndirii undelor radio (pe scurt „ISMERAN”) care există de 20 de ani și are 600 de colaboratori. La un alt institut, cel de fizica presiunilor înalte, se studiază condițiile din interiorul Pământului, reușindu-se, printre altele, să se reproducă procesul de formare a diamantelor din grafit. Krasnaia Pahra crește repede; 3 000 de oameni de știință și-au și durat căminul acolo; pînă la sfîrșitul cincinalului numărul lor se va împătri. Concomitent se înalță clădiri noi; se mărește complexul Institutului de fizica presiunilor înalte, se instalează laboratoare noi pentru Comisia de spectroscopie, se deschide o filială nouă a Institutului de fizică al Academiei de Științe.

Unul din cei mai tineri sateliți științifici ai Moscovei este Pustșino, așezat pe Oka, la mică distanță de Serpuhov. Aci se vor instala mai cu seamă biologii. În plan se află institute de bio-

a microorganismelor, de cercetare a alburminelor, a creierului etc. În acest oraș urmează să se deschidă și o filială a Universității moscovite. O parte din clădirile institutelor sînt gata și și-au deschis porțile. Cercetătorii au pornit la căutarea unor substanțe organice rare din țitei. Și-a început activitatea și Institutul de biofizică, unde au fost imaginat o serie de aparate mai puțin obișnuite: un automat pentru analiza singelui, instalații de studiere și reproducere a activității chimice din celula vie, un telemicroscop prin care, cu ajutorul unei raze ultraviolete, se poate supraveghea celula vie timp de mai multe ore (sub un microscop obișnuit celula ar muri după zece minute).

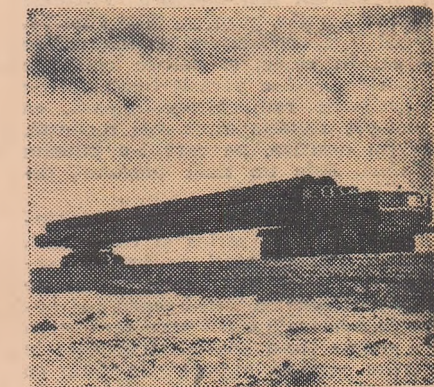
Ca și ceilalți „copii” ai Moscovei, Pustșino este proiectat după o viziune de mare amploare. Dincolo de clădirile institutelor, se înalță vertiginos cartierele de locuit, printre parcuri și crînguri. La acest belșug vegetal va contribui și viitoarea grădină botanică, cea mai importantă a Academiei de Științe a U.R.S.S.

GAZELE NATURALE

De la Obi la Marea Baltică

După evaluări recente, subsolul Uniunii Sovietice adăpostește 70 000 de miliarde de metri cubi de gaze naturale, ceea ce înseamnă 45 la sută din rezervele globului. Mai ales în ultimii ani, geologii, inginerii și muncitorii au detectat imense rezerve în Asia Centrală și în Tiumen. Deasupra puțurilor de foraj se aprind mereu noi lumini. În 1980, 65 la sută din gazele folosite în Uniunea Sovietică vor proveni din cazanele naturale ale acestor ținuturi îndepărtate.

Cum vor ajunge ele la destinație? Pe conducte uriașe, care sînt acum în curs de montare. Țevile sosesec necentenit și se adună pe șantierul „Conducta Asia Centrală — Centru”, care va lega zăcămintele de la Ueikir (Uz-

Transportul țevilor pe șantier.

bekistan) și Bairam-Ali (Turkmenia) cu beneficiarii europeni, parcurgînd 3200 km. Lucrările de transport și montare avansează intens: primul sector a atins Volga. Anual se vor scurge prin această conductă 25 de miliarde de metri cubi.

Al doilea drum bătut de combustibilul albastru va avea 4500 km, căci va porni tocmai din Siberia apuseană, de la gurile Obiului, și se va opri pe țărmul Mării Baltice. Cu un diametru de 1,22 metri, țevile ce-l alcătuiesc sînt cele mai mari folosite pînă acum în acest scop în Uniunea Sovietică. Construirea „arterelor” de combustibil constituie unul din cele mai importante obiective ale cincinalului.

— Coarnele tale nu mai sînt la modă.

Desen de I. Cerepanov

actualitatea

a

Nikolai Amosov

O MIE DE INIMI DESCHISE

(II)

Jurnalul

unui

chirurg

Ce se petrece în mintea unui mare chirurg când o fetiță moare sub scalpelul lui, când un prieten își încredințează viața miinilor sale, când el însuși nu se poate resemna să-și traducă eșecurile și succesele în statistici? Sînt cîteva din gîndurile și simțămîntele pe care profesorul Nikolai Amosov, unul dintre cei mai mari specialiști sovietici în chirurgia inimii, le exprimă în jurnalul lui.

Aparatul nostru — „mașina”, cum îi spunem — a fost construit aici acum doi ani de fizicianul Oleg și de tehnicienii Petea și Mihail. Doi tineri entuziaști care au debutat în viață ca simpli muncitori. În primele luni, mașina ne-a satisfăcut în întregime, căci am folosit-o numai la operații relativ ușoare. Atunci eram convinși că posedăm cel mai bun aparat din lume. Într-adevăr, nu avea nevoie decît de 750 de centimetri cubi de sînge conservat, în timp ce modelele existente în străinătate utilizau trei sau patru litri. Ne mîndream fără nici un pic de rușine.

Apoi a urmat marea decepție: imediat ce inima bolnavului rămînea conectată mai mult de treizeci și cinci de minute începea hemoliza. Or, e imposibil să faci o intervenție majoră într-un răstimp atît de scurt. De aceea nu încetez să-i hărțuiesc pe cercetătorii noștri: trebuie descoperite cauzele hemolizei și mijlocul de a le elimina, fără a spori totuși cantitatea de sînge utilizat de aparat. Pînă acum problema pare insolubilă.

De cîteva săptămîni, echipa laboratorului are un nou membru. Vladimir Tamasov nu și-a terminat încă studiile, dar noi îl și considerăm un inginer de valoare. În parte, și pentru calitățile lui morale, căci a părăsit Institutul de automatizare, ramură prestigioasă, ca să accepte situația mult mai modestă, dacă nu obscură, pe care i-o puteam noi oferi. Este un tînăr pasionat, dinamic, ingenios.

Dar nu știu ce să fac. Șeful laboratorului este un om serios și competent, asistenții sînt devotați cu trup și suflet perfecționării aparatului. De ani de zile împărtășesc cu toții bucuriile și nezarurile noastre. Le pot oare cere acum să-și cedeze locul acestui tînăr care le va arăta cum să lucreze? În timp ce încerc să găsesc o soluție, aud prin fereastră un strigăt. Un geamăt lung, insuportabil, de animal rînit. Din lașitate o iau la fugă. Mă stăpînește un singur gînd: să mă închid în biroul meu și să-mi astup urechile. Din păcate, însă, trebuie să străbat grădina. Cei cîțiva bolnavi pe care-i întîlnesc în drum își întorc privirile de la mine.

În vestibul se află mai multe femei. Sînt mamele copiilor abia internați. Și ele au auzit strigătul. Încerc să nu văd privirile lor îngrozite. În cele din urmă ajung în birou. Să-mi recapăt calmul, să mă gîndesc la altceva, indiferent la ce... Dar n-am timp, căci aud un ciocănit în ușă și, înainte ca eu să fi răspuns, o femeie dă buzna înăuntru. Speriată, cu privirea rătăcită.

— Tovarășe profesor, sfătuiți-mă ce să fac! Mi-e îngrozitor de frică. La o a doua intervenție nu mai rezistă.

Cunosco drama acestei femei. Fetița ei, care avea o malformație congenitală la inimă: aorta comunica cu artera pulmonară, a fost operată acum trei luni în spitalul nostru. Pasajul, normal la făt, trebuie să se închidă după naștere. Uneori, însă, acest proces nu se produce de la sine și, atunci, chirurgul trebuie să se substituie organismului. Este de departe cea mai simplă dintre toate intervențiile cardiace. Am făcut vreo sută de operații de acest fel în spitalul nostru și n-am înregistrat decît un singur deces. Micuța Maia a fost operată de Maria Vasilievna, una dintre asistentele mele. Mama fetei își mobilizase toate relațiile ca să obțină să-i opereze eu copilul, dar am refuzat. Și tinerii noștri chirurghi trebuie să învețe meseria.

Maria Vasilievna a scos-o foarte bine la capăt. Orificiul a fost închis cu ajutorul unui instrument, pus la punct cu cîțiva timp înainte la Moscova și

începînd chiar de a doua zi nu m-au neliniștit peste măsură. Nici chiar cînd am constatat formarea unui abces la plămîn. Cîteva punctii, trei săptămîni de antibiotice administrate în doze mari — și abcesul s-a resorbit. Apoi am trimis fetița acasă.

Dar după douăzeci și patru de ore, mama copilului a venit la spital. Era disperată: Maia scuipa sînge. O nouă internare, alte examene, analize fără să descoperim, însă, nimic anormal. Așa încît i-am dat asigurări mamei că nu era vorba, probabil, decît de ruptura unui mic vas, accident benign care se produce de multe ori în urma unui abces și care se va vindeca treptat-treptat.

Dar ne-am înșelat. Acum trei zile fetița a fost adusă de urgență la clinică cu o gravă hemoragie pulmonară și două crize în cursul nopții precedente. Examenul radiologic a relevat o zonă întunecată, destul de întinsă, în regiunea superioară a plămînilor stîng, precum și o umbră pe inimă și aortă. Probabil că sursa hemoragiei se află în plămîn. Poate că abcesul nu s-a resorbit cum trebuie și inflamația rezultată din această vindecare incompletă a lezat peretele unei artere mari. Judecînd după abundența și ritmul hemoragiei, bolnava e condamnată. Numai o intervenție rapidă, imediată, ar mai putea salva. Poate...

Dar ne trebuie consimțămîntul părinților. Alaltăieri au refuzat. Ieri la fel. Acum însă mama îmi forțează ușa. Tatăl trebuie să fie și el pe undeva pe aproape, probabil pe banca pe care l-am zărit cu puțin timp înainte, în fața pavilionului copiilor.

Îmi vine greu să susțin privirea Imbunită a femeii.

— Dacă fetița nu va fi operată pînă în cîteva ore va muri. Trebuie să ne dați consimțămîntul. Bineînțeles, intervenția e periculoasă, dar e singura speranță.

Mama nu-și poate stăpîni hohotele de plîns.

— Și cînd te gîndești ce fericiți eram! De ce n-ați operat-o chiar dumneavoastră prima dată?

— Asta n-ar fi schimbat nimic. Vă rog să credeți. Nici un chirurg nu poate preveni o asemenea complicație.

Știu bine că atitudinea mea e odioasă. Aceste cuvinte sînt, această ținută glacială... mi-e rușine. Dacă mi-aș urma primul îndemn, aș consola-o pe această mamă disperată, aș compătimi-o, aș plînge poate împreună cu ea. Dar e un lux pe care nu mi-l pot îngădui.

— Vă rog, salvați-o... De data asta măcar, operați-o dumneavoastră... N-avem încredere decît în dumneavoastră...

Iar, mereu această blestemată încredere de care m-am săturat, această povară inumană care mă copleșește. Fetița are prea puține șanse de a supraviețui. Dacă va muri, cum mă voi justifica? Părinții vor fi convinși că e numai vina mea.

Și dacă n-aș face nimic? Dacă aș „aranja” să nu fie operată. Maia ar muri, e adevărat, dar cel puțin ar fi o moarte naturală. Ar fi deajuns să manifest cea mai mică ezitare și părinții ar reveni imediat asupra hotărîrii lor. Aș fi acoperit, cum se spune la administrație: „Din păcate, n-am putut obține consimțămîntul părinților...”

Dar e cu neputință! Doar dacă aș abdică complet, dacă aș dezerta în plină

luptă. Și imediat ce mama a părăsit încăperea, telefonez să se pregătească sala de operație.

Pupilele lui Volodea erau lărgite

Mai am o oră, pe care am s-o petrec în secția copiilor convalescenți. Cînd îi văd zbuindu-se pe copiii pe care i-am salvat, cînd îi ascult cum vorbesc și se ciondănesc, încerc imensa bucurie a unui lucru bine făcut. E un tonic de care am mare nevoie în aceste clipe.

În primul salon sînt copiii vindecați complet. Doi băieți de 5 și 6 ani se amuză rostogolind, printre paturi, un automobil care trebuie să a avut și zile mai bune: acum nu mai are volan și circula numai pe trei roate. În colțul opus, trei fetițe se joacă cu o păpușă, sub privirea disprețuitoare a lui Mișa care, la 8 ani, este decanul sălii. De altfel, e și un veteran, căci i s-au făcut toate testele posibile și imaginabile, a fost operat pe inima deschisă cu aparatul inimă-plămîn și a cunoscut o neversosimilă serie de complicații post-

mai jos decît celălalt, defect pe care îl vom corija.

Printre acești micuți care au scăpat teferi, pot să-mi dau drumul. Atîta timp cît un „copil albastru” n-a fost operat, e mai bine să-l consideri pur și simplu un caz: îl auscult, îl examinez, dar încerc să nu mă opresc prea mult asupra trăsăturilor lui. Aș risca să mă atașez. Numai după ce intervenția a izbutit, îndrăznesc să mă înduioșez.

La capătul coridorului se află sala postoperatorie. Șapte copii care n-au depășit încă complet șocul!

Mă aplec asupra patului lui Volodea, un băiețel de patru ani, operat săptămîna trecută. La apropierea mea, copilul închide ochii. O reacție de apărare, căci știe că evităm pe cît posibil să-i trezim din somn. Simulînd somnul, speră să scape de inevitabila injecție.

— Ei, Volodea, deschide ochii! Astăzi nu ți se mai face nici o injecție.

Pleoapele i se ridică. Încercător, copilul constată că am miinile goale. Am deci dreptul la un suris larg, la o strîngere de minută care dispăre în mina mea.

Salvarea lui ține de un miracol. E un „copil albastru”, prezentînd în plus unele deficiențe secundare ale plămînilor. Operația a început prost: după deschiderea pericardului, ritmul cardiac a devenit neregulat. Eram încă ocupați cu derivarea singelui pe un circuit inimă-plămîn artificial cînd, deodată, s-a produs o fibrilație (o serie de contractii violente, dezordonate, ale mușchiului cardiac). Am făcut imediat un masaj al inimii, dar fără succes. Disperați, i-am inserat în grabă un tub în auriculul drept și o canulă metalică în artera femurală. Aparatul a preluat schimbul. Toemai la timp.

O dată plaga închisă și aparatul deconectat, inima a început să bată viguros, regulat. Dar atunci, în momentul acela, s-a ivit un nou motiv de îngrijorare. În spaima noastră, uitasem complet să cronometrăm timpul care se scursesese între masajul inimii și conectarea aparatului. Or, cînd irigarea sanguină a creierului este oprită mai mult de cinci minute, scoarța cerebrală suferă leziuni ireversibile. Victima unui asemenea accident nu mai este decît o cochilie seacă, lipsită de toate facultățile intelectuale. Eram cu atît mai alarmați cu cît pupilele lui Volodea erau evidente lărgite, ceea ce-i întotdeauna un semn rău. Așa încît am terminat pansamentul într-o liniște desăvirșită.

Încet-încet, anestezistul a izbutit să regleze tensiunea. Dar copilul continua să rămînă cufundat într-un somn letargic. Timp de trei ore am așteptat. Inima funcționa satisfăcător, respirația redevenise normală, buzele se înroșiseră, dar Volodea nu se trezea. Descurajat, am ieșit pe coridor ca să rămîn singur cu remușcările mele. Deodată, am auzit un strigăt:

— A deschis ochii.

În grabă, eram cît pe aci să mă împiedic de piciorul patului. Dar Volodea deschisese într-adevăr ochii. Privirea îi era încă fixă, dar din moment ce ridicase pleoapele temerile ni se risipiră.

Acum Volodea suride, vorbește, mînîncă cu poftă. Aflată la capătul lui, mama îl soarbe din ochi. O imagine a fericirii.

Desori, însă, bucuria începutului de convalescență este pentru mame de scurtă durată. Chiar dacă micuțul operat pare într-o stare excelentă, forțe invizibile se pot acumula în organism pentru a-i da o lovitură mortală. În general, astfel de drame se întîmplă în timpul nopții. Poate fi vorba de un flegmon la plămîn, punct de plecare a unei pneumonii fulgerătoare, sau de un cheag de sînge pe una din suturi care, detașîndu-se, provoacă o tromboză cerebrală. Ca să defectăm la timp aceste pericole supraveghem constant tensiunea și timpul de coagulare, facem copilului cîteva radioscopii pe zi.

Nikolai Amosov

Ostap Bender a fost găsit!

Am anunțat mai de mult că regizorul Mihail Șveitșer, autorul filmului „Invieră”, ecranizează binecunoscutul roman al lui Ilf și Petrov „Vițelul de aur”. Pe atunci distribuția încă nu fusese fixată, dar între timp Ostap Bender a fost găsit, așa că revenim pentru a-i prezenta pe câțiva dintre cei ce vor întrușchia personajele create de cei doi mari umoriști sovietici.

Așadar, Ostap Bender... După multe căutări, Mihail Șveitșer l-a ales pentru rolul „marelui maestru al combinațiilor” pe actorul leningrădean Serghei Iurski. Personalitate teatrală marcantă, actor de rafinament intelectual, Iurski a avut contacte rare cu ecranul, fiind de aceea mai puțin cunoscut publicului cinefil. Dar asta nu-l împiedică să se confirme ca interpretul ideal al lui Ostap Bender. Pe platoul de filmare actorul risipește o vervă inepuizabilă, vădind un puternic simț al comicului. De aceea repetițiile sînt sistematic punctate cu explozii de ris: rid primii spectatori ai viitoarei comedii — macheuri, maiștri de lumini, costumieri...

În rolul lui Șura Balaganov vom vedea un popular actor, care a creat tipuri contemporane foarte izbutite în peliculele „Cînd copacii erau mari”, „Există un asemenea flăcău”, „Fiul și fratele nostru”: Leonid Kuravliov.

La prima lectură a romanului — își amintește actorul — aventurile lui Șura Balaganov l-au făcut să ridă. Dar acum el își vede altfel eroul. Situațiile hazlii, uneori chiar grotesci în care este pus, îl pictează mai curînd în culori

Serghei Iurski în rolul lui Ostap Bender.

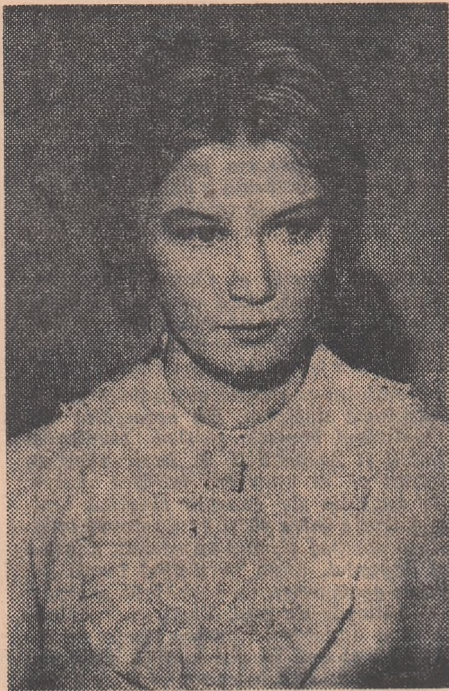
triste decît vesele. Băiat simplu de felul lui, Șura nu înțelege că tot ceea ce face e lipsit de sens și condamnat dinainte la eșec.

Soarta „milionarului ilegalist” Alexandr Ivanovici Koreiko a fost incredințată distinsului actor al teatrului „Sovremennik” din Moscova, Evgheni Evstigneev. În ultima vreme i-am urmărit cu plăcere jocul plin de nuanțe în comediiile „Bine ați venit!” și „Feriți-vă automobilul” și în poeticul debut al regizorului Piotr Todorovski, „Fidelitate”. Noul erou al lui Evstigneev are o biografie de răufăcător care a făcut o avere imensă pe căi necinstite și e foarte răbdător în așteptarea timpurilor cînd va putea să-și cheltuiască milioanele.

Rolul lui Panikovski a fost incredințat talentatului actor de la teatrul de păpuși al lui Serghei Obrazov, Zinovi Gerdt, pe care l-am văzut în spectacolul „Facerea lumii”, iar cel al parazitului

lui Vasivuali Lohankin lui Anatoli Papanov.

Cu o asemenea distribuție și cu girul regizoral al lui Șveitșer, comedia în două serii „Vițelul de aur” se anunță extrem de promițătoare.

Am mai scris despre filmul „Scut și spadă”, o ecranizare a romanului cu același nume de Vadim Kojevnikov, la care lucrează regizorul Vladimir Basov. În fotografie: una din principalele interprete, actrița Alla Demidova, distribuită în rolul Angelicai Blücher.

Primele amănunte

Presa sovietică publică primele amănunte în legătură cu Festivalul internațional al filmului de la Moscova din acest an, care va începe la data tradițională, 5 iulie, și va dura două săptămîni.

La cea de a cincea ediție a sa, Festivalul va căpăta o importanță deosebită deoarece va avea loc cu puțin timp înainte de aniversarea semicentenarului Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. În acest an jubiliar pentru statul sovietic, nobilele principii cuprinse în deviza lui: „Pentru umanismul artei cinematografice, pentru pace și prietenie între popoare!”, vor avea, desigur, un ecou și mai puternic printre cinești din întreaga lume.

Ca și la edițiile precedente, cinematografiile din toate țările sînt invitate să participe la Festivalul de la Moscova cu drepturi egale. Fiecare țară se poate prezenta în concurs cu un film de lung metraj și unul de scurt metraj — artistic, documentar sau de știință popularizată.

După cum a anunțat A. Romanov, președintele Comitetului de organizare a Festivalului, la conferința de presă pentru ziaristii sovietici și străini, în regulamentul tradițional al competiției artistice au fost introduse anul acesta unele adaosuri și precizări. De exemplu, pentru prima dată vor concura și filme pentru copii. Sediul acestui concurs va fi Palatul Pionierilor de pe Colinele Lenin. Un juriu special va acorda celor mai bune filme o medalie de aur și două de argint. Spre deosebire de filmele „mature”, cele pentru copii nu trebuie să fie neapărat de producție recentă: singura condiție este să corespundă cu țelurile și deviza Festivalului.

Anumite modificări s-au produs și în premiile filmelor artistice de lung metraj. Anul acesta se vor acorda: Premiul cel mare — pentru cel mai bun film; două premii speciale ale juriului — o medalie de aur și o medalie de argint; o medalie de aur și una de argint pentru cele mai bune producții ale țărilor în care începe să se dezvolte cinematografia națională; premiul pentru cea mai bună regie; premiul pentru cea mai bună interpretare feminină; premiul pentru cea mai bună interpretare masculină.

Ținînd seama de semicentenarul Revoluției din Octombrie, în cursul Festivalului se va organiza o retrospectivă a celor mai bune filme sovietice. În fața spectatorilor, care vor putea face sau reinnoi cunoștința cu capodoperele artei cinematografice sovietice produse în jumătate de secol, vor lua cuvîntul cineaști de seamă din U.R.S.S. Aceluși eveniment îi va fi consacrat și simpozionul „Influența ideilor Marii Revoluții socialiste din Octombrie asupra artei cinematografice mondiale”, care se va organiza la Leningrad.

Ca de fiecare dată, și în vara aceasta Festivalul va atrage la Moscova figuri de prim rang ale cinematografului mondial, „stele” foarte populare. Pînă acum

și-au anunțat participarea actorii și regizorii italieni Claudia Cardinale, Marcello Mastroianni, Dino Risi și Alessandro Blasetti, Robert Hossein (Franța), care va fi și membru al juriului, Ramon Bareto (Argentina) și alții. Din juriul filmelor pentru copii va face parte populara actriță indiană Nargis, partenera lui Raj Kapoor în „Vagabondul” și „Articolul 420”.

PLASTICĂ

O descoperire excepțională: Două codice ale lui Leonardo da Vinci

La jumătatea lui februarie, în Biblioteca națională din Madrid au fost descoperite, din întâmplare, două codice, de o valoare inestimabilă, cu schițe ale lui Leonardo da Vinci. Specialiștii le căutau de zeci de ani. E vorba de șapte sute de pagini (foarte multe, dacă ținem seama că întregul corpus leonardesc cuprinde 5000 de pagini) cu două sute de desene de mașini zburătoare, aparate mecanice și structuri arhitectonice. Unele din aceste desene atestă că Leonardo da Vinci se gîndea în mod foarte serios la transmisiile prin lanț (de felul aceleia utilizate la bicicletă, pentru a fi mai expliciți); pînă acum se credea că prima referire la acest tip de mașină ar data din 1700.

Descoperirea a fost făcută de un cercetător american, doctorul Jules Piccus, de la Amberst Campus de pe lângă Universitatea Massachusetts; în timp ce căuta niște cîntece din evul-mediu, doctorul Piccus a găsit cele două codice sub un maldăr de hîrtii. Convins că dăduse peste niște originale ale lui Leonardo da Vinci (printre altele pentru că erau scrise de la dreapta la stînga cum obișnuia genialul pictor, poet și savant) Piccus l-a convocat de urgență la Madrid pe doctorul Reti de la Universitatea California din Los Angeles care, la rîndul lui, n-a avut nici o ezitare: erau două codice, scotocite dispărute, pe care Reti le cercetase la începutul unor studii mai vaste.

Dar să mai stăruim puțin asupra acestui amănunt. După plecarea lui Reti exegetul florentin al operei lui Leonardo, De Marinis, a rugat ambasada Italiei la Madrid să caute, la rîndul ei, cele două codice, citate într-un catalog din 1863 sub titlul: „Tratate de mecanică și geometrie scrise de-a-ndărăteala în anii 1491—1493” (de fapt însă artistul a lucrat la aceste manuscrise pînă în 1505, adică în perioada lui cea mai fecundă). Între timp, însă, biblioteca fusese reorganizată după alte criterii decît cele din 1863 și la cota îndată de Marinis au fost găsite două manuscrise, și ele extrem de prețioase ale lui Petrarca. Unde erau însă codicele lui Leonardo da Vinci?

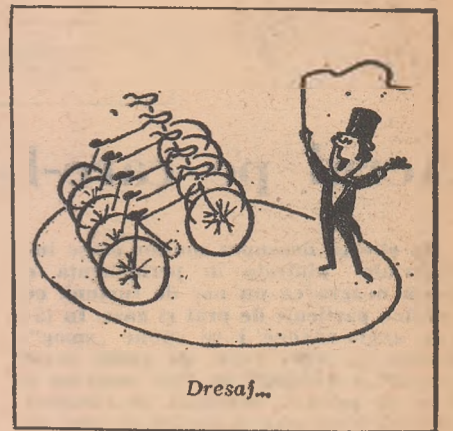
Experții spanioli n-au putut da nici o explicație sau, cel mult, aceea jenată că, probabil, se pierduseră ori fuseseră furate. În bibliotecă tocmai se procedase la o reamenajare și se părea că operațiile nu se desfășuraseră cu toate garanțiile de securitate necesare. Așa încît bibliotecarii spanioli și-au luat gîndul de la cele două codice. Lui De Marinis i-au explicat că „investigațiile cele mai complete n-au dus la alt rezultat decît acela al constatării cu certitudine că biblioteca madrilenă nu mai posedă aceste rarități”. Și totuși, ele se aflau acolo, îngropate printre treizeci de mii de alte rarități...

Mih. Urusev

Duo.

Desen de V. Soloviev

Dresaș...

TEATRU

Cei care au luptat pentru patrie

Teatrul „Mossovet” a pus în scenă cunoscutul roman neterminat al lui Mihail Șolohov, „Ei au luptat pentru patrie”.

Șolohov a început să-și publice cartea în plin război, în anii 1943—44, și există sumedenie de mărturii care atestă ce ecou au avut capitolele tipărite în „Pravda” și „Krasnaia zvezda” printre cei ce luptau pentru patrie.

Romanul este rezultatul dorinței scriitorului de a arăta participarea omului simplu la război, de a dezvălui noile calități ale ostașului sovietic, care s-au manifestat cu strălucire pe cîmpurile de luptă.

Puroedînd la dramatizare și la punerea în scenă, P. Diomin și respectiv A. Zubov au pornit de la această idee fundamentală a cărții.

Rămășițele regimentului 38 de pușcași se retrag spre răsărit. Ostașii, cu care abia s-ar putea încropi o companie, sînt oboșiți, flămînzi, dar nu învinși. Măreția omului simplu, care a dus pe umerii săi tot greul războiului, forța și profunzimea sentimentelor lui, conștiința de gospodari ai țării a foștilor muncitori, țărani, intelectuali, care acum sînt cu toții soldați, alcătuiesc, ca și în roman, miezul spectacolului conceput pe un plan monumental, cu episoade de luptă și mari scene de masă.

Dar „Ei au luptat pentru patrie” este nu numai un roman eroic. Umorul șolohovian, de un cert filon popular, înveselește multe episoade din viața soldățească. El a fost transpus cu succes și pe scenă, alternînd în chip foarte fericit cu stilul eroic.

Teatrul „Mossovet”, condus de Iuri Zavadski, intenționa de mult să-i aducă la rampă pe eroii lui Șolohov. Dar autorul s-a opus propunerii, de teamă pentru soarta scenică a operei sale, destinate lecturii. Insistența colectivului moscovit l-a convins însă în cele din urmă, iar spectacolul, la realizarea căruia regizorul A. Zubov, actorii V. Otisov, V. Beroev, N. Parfenov, V. Sulimov, V. Slabiniak, L. Markov, V. Soșalskaia, V. Talizina și alții au muncit cu mare spirit de dăruire, este cel mai bun argument că scriitorul n-a greșit cedînd.

GEOIGIENĂ

Aerul pe care-l respirăm

Se știe că deasupra multor orașe industriale plutește în permanență o ceață neagră ca un nor de furtună ce conține particule de praf și gaze. În țările anglo-saxone i se spune „smog”. Numai la New York, de pildă, acest „smog” a pricinuit în 1963 moartea a sute de oameni. Serviciul de sănătate al New York-ului a stabilit, în ziua de 24 noiembrie 1966, că conținutul de bioxid de carbon, hidrogen sulfurat și alte materii toxice din aer a depășit de șase

portanță în rezolvarea acestei chestiuni. Dar în țările capitaliste industrializarea a fost însoțită de două fenomene extrem de nocive. Pe lângă faptul că a dus la contaminarea atmosferei, ea a distrus, cu egală intensitate, pădurile și spațiile verzi, adevărate fabrici naturale de transformare a acidului carbonic.

Bineînțeles, a subliniat într-un recent articol (din care am culcat datele de mai sus) prof. Vasili Emelianov, pro-

Coșurile uzinelor, o sursă de poluare a aerului.

ori conținutul normal, și acesta destul de ridicat, ceea ce l-a determinat pe guvernatorul statului New York, Nelson Rockefeller, să decreteze starea de alarmă de gradul întâi. Printre primele măsuri luate au fost: oprirea arderii gunoaielor, indemnul către populație de a folosi cât mai puțin automobilele și recomandarea dată persoanelor suferinde de afecțiuni pulmonare sau cardiace, și mai ales către persoanele suferinde de astm, să rămână acasă.

Dar și agricultura arc de suferit de pe urma creșterii procentului substanțelor toxice din atmosferă. Poluarea aerului dăunează, în special, legumelor, lucernei, viței de vie, arbuștilor și florilor. Și pînă și vitele suferă din această cauză, fapt ce i-a determinat pe fermierii din statul Utah să ceară despăgubiri în valoare de mai bine de 4 milioane de dolari, deoarece vitele lor au fost intoxicate de fluorul aruncat în atmosferă de către o uzină din acest stat.

Mai mult infectarea atmosferei compromite chiar și soliditatea diverselor construcții și ridică costul cheltuielilor pentru reparații și renovări. Astfel, s-a calculat că, datorită poluării atmosferei, numai pentru curățarea clădirilor orașului San Francisco este nevoie de 3 milioane de dolari pe an; la Pittsburg înainte de a se lua măsuri pentru purificarea aerului, tabla zincată dura 3-6 ani, în timp ce în regiunile cu atmosferă normală durată ei este de 7-14 ani.

Această situație nu este, evident, proprie numai S.U.A., ci se prezintă — într-o măsură mai mică e adevărat — la fel în toate marile regiuni industriale ale lumii. În Marea Britanie, cercetările efectuate de Chester Beaty Research Institute atestă că fumul de tutun și poluarea atmosferei sînt în egală măsură cancerigene.

Lupta împotriva poluării aerului este o sarcină foarte dificilă. Ultimele „campanii” americane împotriva acestui grav pericol nu par a fi obținut rezultate prea mari. De aceea, acum sînt în studiu metode noi ca, de pildă, înlocuirea motoarelor cu benzină prin acumulatori sau alte surse de energie ce nu exală gaze de eșapament. De altfel, și în Franța se depun eforturi pe aceeași linie. Săptămînalul francez „L'Express”, din 12 septembrie 1966, a prezentat un motor cu combustie internă pus la punct de un grup de ingineri de la Institutul francez de petrol. Se pare că acești ingineri au realizat un amestec omogen de carburant-aer care ar reduce foarte mult gazele eliminate prin ardere.

Problema cea mai importantă este însă împiedicarea infectării atmosferei și nu curățirea ei de impurități toxice. Lumea vegetală are o excepțională im-

portanță este la fel de acută și pentru U.R.S.S.. De aceea s-a hotărît ca în multe regiuni unde aerul este saturat de deșeurile gazoase să nu se mai construiască noi întreprinderi industriale.

Într-un studiu publicat în revista „Construcția industrială” și intitulat „Despre puritatea aerului exterior al teritoriilor industriale și a bazinelor lor aeriene”, profesorul Livecak a arătat: „În cadrul multor întreprinderi, deșeurile rezultate în urma producției sînt principalul factor al îmbierii aerului ambiant. Dar există și ramuri industriale în care principalul factor al poluării aerului îl constituie deșeurile ventilației. Este cazul uzinelor de aluminiu, uzine a căror tehnologie necesită mercur „deschis”. O altă problemă ridicată de prof. Livecak este aceea a căderii materiilor toxice, eliminate în atmosferă, și revenite pe suprafața pămîntului o dată cu apa ploilor și cu topirea zăpezilor, fapt ce aduce mari prejudicii agriculturii.

În U.R.S.S. se acordă, de aceea, o foarte mare însemnătate problemei purificării aerului și mai ales luptei împotriva poluării lui. În ultimii ani au fost create numeroase sisteme de purificare a aerului. Au fost construite instalații pentru purificarea aerului și într-un stadiu de cercetare se află problema creării unor catalizatori ieftini pentru absorbirea produselor combustiei incomplete.

Aerul poluat trece frontierele fără pașaport. De unde rezultă clar caracterul internațional al problemei înlăturării resturilor gazoase ale industriei și transporturilor și a salvării oceanului aerian. Măsurile locale și chiar naționale sînt cîteodată insuficiente. Pentru a rezolva problema în mod definitiv — sublinia prof. Emelianov în articolul amintit — este nevoie de un efort colectiv a numeroase țări.

ENERGETICĂ

Bombele termonucleare ale naturii

Acolo unde se practică intens vînătul și pescuitul există o tradiție a povestirilor vînătorești și pescărești. După cum

în regiunile bîntuite de taifunuri s-a născut tradiția istorisirii isprăvilor acestor cumplite cataclisme. Se povestește, de exemplu, că o iadă a fost săltată în aer pînă la nivelul etajului VII al unui hotel din Hong Kong și a rămas în această poziție critică timp de patru ore, cît a durat taifunul, sau că ciclonul din 1757 a suflat cu atîta furie încît a oprit înaintarea curentului Golfstrom și apa s-a ridicat la o înălțime neobișnuită inundînd mai multe insule și peninsula Larga, din care nu s-au mai văzut nici cei mai înalți copaci. Știința este și ea în posesia unor fapte care atestă puterea colosală a aerului în mișcare, a cărei energie totală e exprimată printr-un număr de ergi cu 30 de zerouri.

Diafanul înveliș al planetei noastre, numit atmosferă, este astfel, de fapt, un imens rezervor de energie, care determină deplasări spectaculoase ale maselor de aer și dezlănțuiri catastrofale.

Potențialul energetic al atmosferei nu e răspîdit uniform. Un cercetător de la institutul sovietic pentru studiarea Arcticii și Antarcticii, E. Borisenkov, a calculat că în emisfera nordică rezervele maxime de energie cinetică sînt concentrate între 40 și 41 de grade latitudine nordică și, mai cu seamă, deasupra Japoniei, unde în timpul iernii pe fiecare centimetru de suprafață „apasă” 4-6 miliarde de ergi. Vara, energia cinetică a emisferei nordice scade de aproape trei ori. În cea sudică, maxima energetică se află în apropierea Antarcticidei. Spațiile oarecum omogene ale emisferei sudice fac ca rezervele ei de energie să fie de două ori mai mari decît ale celei nordice, iar în lunile de iarnă, chiar de peste trei ori mai mari. Această diferență de potențial produce intense schimburi de mase de aer, timp senin sau noros, taifunuri și inundații, cicloane și secetă.

Dar aerul este numai unul din cele patru elemente care i-au înspăimîntat dintotdeauna o oameni. Celelalte trei — focul, pămîntul, apa — îi interesează pe oamenii de știință de azi mai cu seamă cînd sînt reunite în teribilul fenomen numit tsunami. Specific oceanului care, în ciuda acestui fenomen, poartă numele de Pacific, tsunami e determinat de cutremurele subacvatice care ridică apa oceanului sub formă de valuri gigantice ce mătură totul în calea lor. În 1960, valurile tsunami născute dintr-un cutremur subacvatic în apropierea Americii de Sud au străbătut întreg Oceanul Pacific și au năvălit în arhipelagul Japoniei și pe coastele răsăritene ale Asiei. Ele au dezvoltat o energie egală cu 10^{22} ergi, adică de cîteva ori mai puternică decît explozia unei bombe termonucleare. Dar dacă omul este încă neputincios în fața uraganelor, el a învățat în schimb să detecteze din timp apropierea valurilor tsunami și să ia măsuri de securitate — datorită colectivului Filialei din Sahalin a Academiei de științe din Siberia, care a întocmit o hartă a principalelor focare generatoare de tsunami (aproape 300 la număr) stabilind, totodată, cu ajutorul unui complicat sistem de ecuații, formula matematică ce indică direcția și viteza dezastruosului val.

BIOLOGIE

„Toros-2” între foci

Pînă anul trecut, recensămîntul focilor din Marea Albă se făcea prin fotografiile aeriene. Dar din avion pot fi numărate numai animalele care se cațără pe ghețari ca să-și hrănească puii. Rămneau deci neluate în evidență focile tinere care, deși se aflau pe ghețari, puteau fi ușor confundate cu zăpada din cauza culorii lor albe. Iată de ce specialiștii sovietici au socotit necesar să organizeze o expediție care să studieze de aproape comportarea animalelor. Așa a luat ființă tabăra în derivă „Toros-1” care a acționat în martie anul trecut pe un ghețar din Marea Albă. Șase cercetători neînfricați au trăit o vreme în preajma focilor din acest ținut, au studiat dezvoltarea progeniturilor lor, cauzele mortalității naturale sporite la puii de focă și alte probleme de biologie. În același timp, au marcat animalele pentru ca, ulterior, să poată studia drumul urmat de ele în timpul migrației.

Datele obținute în urma acestor studii au o certă valoare științifică și au smuls cele mai calde aprecieri la cea de a zecea sesiune a comisiei sovieto-norvegienne pentru protecția, focilor. Iată, într-o înșiruire sumară, cele mai importante rezultate dobîndite.

În ultimii ani s-a observat că numărul focilor din Marea Albă a scăzut brusc. Expediția „Toros-1” a determinat „rezervele” existente și răstimpul

S

știința

în care ele ar putea fi completate; a studiat cauza mortalității la puii de focă și a putut preciza ziua în care blana lor este cea mai frumoasă. În sfîrșit, a stabilit normele după care va putea fi îngăduită vînătoria focilor după scurgerea perioadei de 5 ani de interdicție.

Acum o dată cu primele zile ale lunii martie, originalul experiment a in-

Așa au fost marcate focile.

trat într-o nouă etapă. Pe același ghețar din Marea Albă a debarcat expediția „Toros-2”. Noua tabără în derivă are ca obiectiv principal studiarea puilor de focă născuți în martie, dat fiind că blana lor pufoasă este mult solicitată pe piața mondială. Și un element nou: colectivul de cercetători care alcătuiesc expediția „Toros-2” intenționează să asculte cum „vorbesc” focile. De aceea, el va lansa în apă hidrofoane ce vor capta sunetele. Acestea vor fi apoi înregistrate pe benzi de magnetofon. În fine, un ultim obiectiv: cercetarea a-dîncimii maxime pe care o ating, în peregrinările lor oceanice, focile femele.

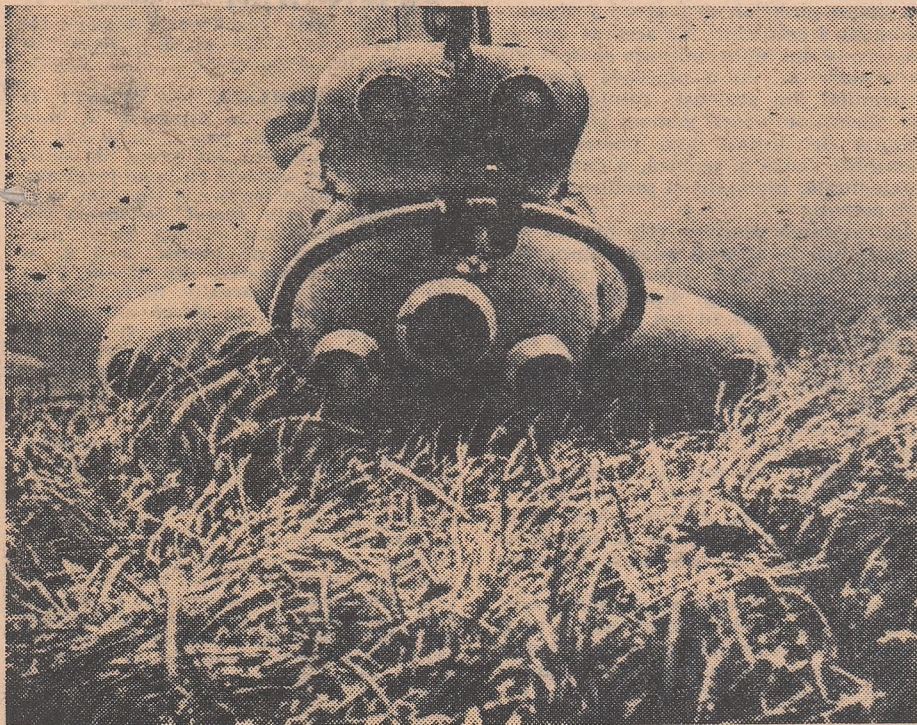
— Cum se poate discuta cu dumneata cînd îți răspunzi singură la întrebările pe care le pui ?

TEHNICĂ NAVALĂ

Armada submarină

S-a scurs mai bine de jumătate de secol de când Jules Verne și-a terminat romanul „20 000 de leghe sub mări”, în care submarinul Nautilus, un adevărat laborator subacvatic, cutreiera lumea adâncurilor încercând să-i descrie tainele. Astăzi elementul socotit teribil și ostil odinioară, generator de furtuni și adăpostind monștri temuți de navigatori a început să-și câștige altă faimă, aceea de supercontinent salvator, menit să hrănească milioanele de oameni de pe pământul ferm. La asaltul acestei noi frontiere a intrat în ac-

Batiplanul sovietic „Atlant-1” studind flora submarină.

țiune o întreagă și ciudată armată submarină, deschizătoare de drumuri spre abisurile fertile ale mărilor și oceanelor.

De la „F.N.R.S.-II” al profesorului Piccard, șantierele navale au lansat la apă aproximativ cincizeci de submarine sau batiscafe științifice, divizate în clase după adâncimea atinsă sau principiul de plonjare folosit: 0—300, 300—5 000 și peste 5 000 m, balast clasic și guvernare mecanică sau batiscaf cu floator cu benzină sau gaz lichefiabil, comportându-se asemeni baloanelor în atmosferă. Submarinele științifice se deosebesc de modelele clasice și prin faptul că la plonjare ele evoluează în sens vertical nu datorită cîrmelor de guvernare, ci unor elici auxiliare mobile, care pot fi folosite și în plan orizontal, permițând o mare precizie în evoluție. Și încă o inovație aplicată la aceste submarine: coca externă a navei este realizată din fibră de sticlă mulată, mai ușoară decât cea mai fină tablă, sfera locuibilă continuând însă să folosească oțelul forjat sau mulat. Se pare, totuși, că oamenii de știință sînt pe cale să realizeze și sfere rezistente din fibră de sticlă. O primă experiență a dovedit

că o astfel de nacelă circulară cu extremități sferice de 1,50 m lungime și cu un diametru de 0,90 m poate rezista la o presiune de 870 kg/cm, înlocuind un volum similar realizat din oțel în greutate de mai multe tone!

Dar tehnica navală și-a îndreptat atenția și spre alte caracteristici cerute de afundarea la diverse adîncimi. E vorba de nava nebatiscaf „Aluminaut” cu coca nesferică extrem de rezistentă, construită dintr-un aliaj de aluminiu care poate rezista la impresionanta adîncime de 7 000 m și poate lua la bord două tone de aparataj științific: cameră de televiziune, proiector, brațe articulate de manipulare, post de radio pentru navigația submarină, cronometru girocompas etc. Cu alte cuvinte o navă științifică polivalentă, utilă nu numai în activitatea de cercetare propriu zisă, ci și în explorări pentru depistarea zăcămintelor geologice. O altă mașină, cu totul diferită, „Alvin”, are forma unei picături de apă iar „Star III” aduce foarte mult cu un rechin. Și mai e apoi marea familie a „farfuriilor” scufundătoare (printre care și „Denise 300” a comandantului Cousteau), în general alcătuite dintr-o sferă-cabină rezistentă la care este fixată o armătură tubulară pe care se montează exterior o carapace aplatizată din fibră de sticlă, așa că din profil pot fi asemănați cu o broască țestoasă.

Alături de alte țări, un loc important în cercetarea adîncurilor submarine, în depistarea comorilor de faună și minerale îl ocupă Uniunea Sovietică. Pentru studierea procedeelor de pescuit, inginerii sovietici au realizat recent submarine remorcate denumite „batiplane”, al căror prototip este „Atlant-1”. Concepută la filiala Institutului de cercetări al flotei de pescuit „Ghiproribflot”, această mașină, foarte asemănătoare cu un avion, este folosită cu succes de inginerii Institutului de cercetări în domeniul economiei pescuitului și oceanografiei Atlanticului. Cu „aripile” sale scurte și sistemul de guvernare din pupa, ea poate evolua în orice direcție prin mijlocirea unui cablu de remorcă, care servește și drept cablu telefonic. În caz de oprire a remorcherului sau avarie la cablu, „Atlant-1” urcă automat la suprafață, evoluțiile în profunzime efectuându-se prin simpla forță hidrodinamică care acționează asupra aripilor.

Interesante sînt pe de altă parte analizele făcute de psihologi asupra calităților fundamentale ale genialității sau talentului. În această privință, părerile sînt unanime și o scurtă trecere în revistă a lor ni se pare instructivă. Orientarea către un scop pare să fie cea dintîi condiție a talentului creator, a genialității. „Întreaga viață, toate ameliorările ei, întreaga ei cultură, se realizează prin reflexul scopului” — notează I. P. Pavlov.

Pentru acest „reflex” este necesară o concentrare maximă și marile personalități îi acordă o imensă importanță. Stanislavski consideră concentrarea „cea dintîi treaptă a creației”. În orice caz tocmai această stare de concentrare, care dă impresia unor „posedați”, a fost caracteristică unor genii ca Pușkin, Dostoevski, Shelley, Lermontov, Garibaldi și mulți alții.

O altă trăsătură care face neapărat parte din „biografia” genilor este imaginația. La marii creatori imaginația se confundă adesea cu creația. Se spune că Flaubert, scriind scena otrăvirii Emmei Bovary, s-a îmbolnăvit el însuși „otrăvit” de imaginația sa. Dickens, după ce a descris moartea copilului din „Dombey și fiul” a fost atît de tulburat încît a rătăcit o noapte întreagă cu ochii roșii de plîns. La Tolstoi, Turghenev și alți scriitori forța și claritatea celor imaginate atingeau un asemenea grad încît imaginarii era confundat cu realul. Desigur, nu mai e nevoie să demonstrăm că imaginația creatoare nu constituie un privilegiu exclusiv al artiștilor. Nici o invenție, nici o descoperire din lumea științei nu ar fi fost posibilă fără ea.

Se crede adesea că marile descoperiri s-au făcut din întâmplare. Nimic mai greșit! Pasteur a răspuns celor ce credeau așa în mod foarte plastic: „Norocul nu favorizează decît spiritele pregătite”. Tot ceea ce este valoros a necesitat un efort continuu, o muncă imensă. În cunoscutul său apel către tineretul sovietic, Pavlov scria: „Nu uitați că știința cere omului dăruirea întregii sale vieți. Și chiar dacă ați avea două vieți, nici ele nu ar fi de ajuns”. Foarte instructivă din acest punct de vedere este munca lui Darwin la opera lui „Originea speciilor”. Schema ideilor referitoare la teoria evoluției a apărut pentru prima oară în Jurnalul lui din 1837; în 1842 a apărut prima schiță, relativ scurtă a teoriei sale; doi ani mai târziu, Darwin a scris „Studiul din 1844”, de patru ori mai cuprinzător; și abia după 15 ani, adu-

șind tot materialul, el a dat forma definitivă operei sale.

Munca susținută l-a caracterizat și pe Tolstoi, care a refăcut de cîte șase sau opt ori principalele sale opere. Bufon sau opt ori principalele sale opere. Bufon a refăcut „Despre epocile naturii” de 11 ori, iar Pascal a refăcut „Scrisorile provinciale” de 16 ori. Leonardo da Vinci a întrerupt timp de un an lucrul la tabloul „Cina cea de taină” pentru a realiza chipul lui Iuda, care nu-i reușea. Spre a grava „Schimbarea la față” după Rafael, Jordaens a avut nevoie de 10 ani. Beethoven a căutat „tema bucuriei” din Simfonia a IX-a timp de 30 de ani. Și a „încercat” 200 de variante înainte de a găsi tema, în aparență atît de simplă din finalul Sonatei opus 53. Căutînd un material pentru becul incandescent, Edison a efectuat 6000 de experiențe, iar pentru acumulatorul alcalin aproape 50 000.

Geniul înseamnă deci: conștiința scopului, concentrare și atenție, imaginație și viziune, muncă și voință — toate la un grad „excelsior”. Mai există în plus, destule „imponderabile”, dar în linii mari așa se prezintă „rețeta” pe care o recomandă psihologii tuturor creatorilor. Aplicarea ei în practică poate da rezultate spiritelor înzestrate, dar, așa cum spune proverbul „Cine vrea să învețe a înota trebuie să intre în apă!”

Prof. Emelian Ribakov

CARTOGRAFIE

Harta lumii

Primele încercări de a schița o hartă geografică au fost făcute în mileniul al treilea înaintea erei noastre. Această schiță cartografică a fost gravată pe o vază găsită în regiunea Maikop din ținutul Krasnodar. Făuritorii acestei hărți au vădit un talent desăvîrșit. Aceeași măiestrie trebuie să vădească însă și cartografiile de astăzi deși au la îndemînă tehnica electronică și o serie de mașini moderne. Căci fiecare hartă poate fi socotită un tablou pasionant cu informații detaliate despre țări, regiuni și continente.

În momentul de față, însă, Direcția generală de geodezie și cartografie a U.R.S.S. realizează, în colaborare cu mai multe țări, o hartă neobișnuită. Va fi o hartă a lumii concepută la scara 1:2 500 000, ce va împlini un vechi vis al marinarilor, aviatorilor, oamenilor de știință și, firește, al cartografilor. Această hartă a lumii va avea o legendă unică și va fi întocmită după norme, de asemenea, unice.

Contribuția sovietică la noua hartă a lumii se va concretiza în 120 din cele 224 de file cite va avea ea în total. Materialul este pregătit de serviciul de informații cartografice al Direcției amintite, care înregistrează clipă cu clipă pulsul planetei. Intemierarea unui oraș nou, a unei noi așezări, unei stațiuni temporare apărute într-o regiune oarecare, deschiderea unui nou șantier, revenirea la bază a unei expediții geologice sînt numai-decît aduse la cunoștință serviciului respectiv.

În imediata vecinătate a serviciului de informații, funcționează serviciul artistic experimental. Acesta alege culorile pentru viitoarea hartă, caracteristicile scrisului, schițează noi semne convenționale.

În sfîrșit, să nu uităm de serviciul de întocmire. Acesta făurește originalul hărții, ceea ce presupune un intens proces de creație. Harta lumii, dar și alte hărți de acest gen, necesită o selecționare minuțioasă a tuturor elementelor și generalizarea lor. Dacă în regiunea Donbass, de pildă, e suficient să figureze numai căile ferate și șoselele asfaltate, în taiga sau regiunile de munte trebuie obligatoriu indicate drumurile naturale și chiar cărările.

După ce harta lumii va fi complet întocmită, originalul va fi trimis la serviciul de finisare. De aici ea va mai poposi un timp în tipografie, apoi multiplicată în milioane de exemplare va lua calea bibliotecilor, va ajunge pe mesele de lucru ale savanților și în rucsacurile turiștilor.

PSIHLOGIE

Care-i „formula” geniului?

• Elefantul și șoarecele • Cînd biografia creatorului se confundă cu creația... • „Norocul nu favorizează decît spiritele pregătite!” • 50 000 de experiențe sînt uneori... suficiente.

„Geniul este răbdare” — opina Newton; „Geniul este capacitatea nelimitată de muncă” — declara naturalistul Huxley; „Geniul este 1% inspirație și 99% transpirație” — spunea glumind Edison. Fiecare din acești oameni geniali avea, desigur, dreptate, dar care este totuși „formula” geniului sau a talentului? De ce sînt condiționate însușirile unui om genial?

Oamenii de știință s-au străduit de mult să răspundă la aceste întrebări pasionante. Mai întîi au crezut că vor găsi secretul analizînd creierul unor oameni excepționali. Este, oare, creierul savanților renumiți, al artiștilor și scriitorilor, mai mare decît al omului obișnuit? Da și nu! Greutatea medie a creierului este de 1370—1380 g la bărbați și 1250—1270 g la femei. Creierul lui Turghenev, Cuvier, Byron, Mendeleev, Lavoisier au fost mult mai mari (între 1700—2000 g.), dar acelea ale lui Kant, Anatole France au fost relativ mici.

Există apoi animale al căror creier este de trei ori mai mare decît al omului (elefantul, balena) fără ca ele să fie totuși mai... inteligente!

Mai mult ne spune raportul dintre greutatea creierului și a corpului. Dubois a dat chiar o formulă algebrică după care se poate deduce greutatea creierului, cunoscînd greutatea corpului și unele constante anatomo-fiziologice.

Dar nici greutatea relativă a creierului nu rezolvă problema. E adevărat că la om creierul reprezintă 1/40 din corpul său, pe cînd la elefant numai 1/440. Dar în alte cazuri și acest raport ne rezervă surprize: la șoarece, de pildă, el este 1/49, deci mai mare ca la om!

Mai mult s-au apropiat de adevăr, fără însă a-l ajunge pînă în prezent, cei care au studiat calitatea structurii scoarței cerebrale în ansamblu sau numai în anumite zone ori bogăția legăturilor nervoase.

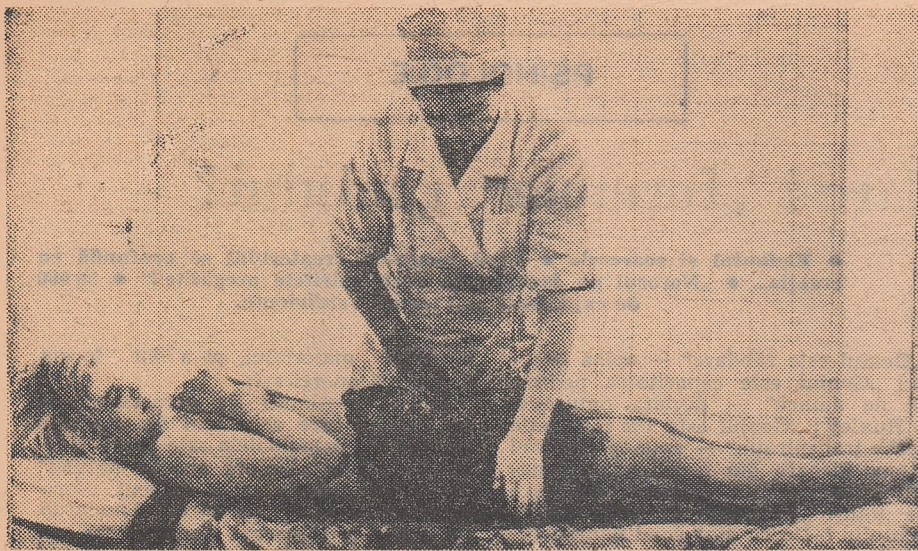
Interesante sînt pe de altă parte analizele făcute de psihologi asupra calităților fundamentale ale genialității sau talentului. În această privință, părerile sînt unanime și o scurtă trecere în revistă a lor ni se pare instructivă. Orientarea către un scop pare să fie cea dintîi condiție a talentului creator, a genialității. „Întreaga viață, toate ameliorările ei, întreaga ei cultură, se realizează prin reflexul scopului” — notează I. P. Pavlov.

Pentru acest „reflex” este necesară o concentrare maximă și marile personalități îi acordă o imensă importanță. Stanislavski consideră concentrarea „cea dintîi treaptă a creației”. În orice caz tocmai această stare de concentrare, care dă impresia unor „posedați”, a fost caracteristică unor genii ca Pușkin, Dostoevski, Shelley, Lermontov, Garibaldi și mulți alții.

O altă trăsătură care face neapărat parte din „biografia” genilor este imaginația. La marii creatori imaginația se confundă adesea cu creația. Se spune că Flaubert, scriind scena otrăvirii Emmei Bovary, s-a îmbolnăvit el însuși „otrăvit” de imaginația sa. Dickens, după ce a descris moartea copilului din „Dombey și fiul” a fost atît de tulburat încît a rătăcit o noapte întreagă cu ochii roșii de plîns. La Tolstoi, Turghenev și alți scriitori forța și claritatea celor imaginate atingeau un asemenea grad încît imaginarii era confundat cu realul. Desigur, nu mai e nevoie să demonstrăm că imaginația creatoare nu constituie un privilegiu exclusiv al artiștilor. Nici o invenție, nici o descoperire din lumea științei nu ar fi fost posibilă fără ea.

Se crede adesea că marile descoperiri s-au făcut din întâmplare. Nimic mai greșit! Pasteur a răspuns celor ce credeau așa în mod foarte plastic: „Norocul nu favorizează decît spiritele pregătite”. Tot ceea ce este valoros a necesitat un efort continuu, o muncă imensă. În cunoscutul său apel către tineretul sovietic, Pavlov scria: „Nu uitați că știința cere omului dăruirea întregii sale vieți. Și chiar dacă ați avea două vieți, nici ele nu ar fi de ajuns”. Foarte instructivă din acest punct de vedere este munca lui Darwin la opera lui „Originea speciilor”. Schema ideilor referitoare la teoria evoluției a apărut pentru prima oară în Jurnalul lui din 1837; în 1842 a apărut prima schiță, relativ scurtă a teoriei sale; doi ani mai târziu, Darwin a scris „Studiul din 1844”, de patru ori mai cuprinzător; și abia după 15 ani, adu-

Tratament cu nămol aplicat în cadrul complexului sanatorial înființat recent într-un microraión al Moscovei

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Sistemul neuro-vegetativ și bolile lui

Sistemul nervos vegetativ cuprinde totalitatea formațiunilor nervoase care pun în legătură diferitele organe prevăzute cu funcții vegetative (inima, vase, viscere, glande, mușchi netezi etc.) stabilind astfel o funcție armonioasă a întregului organism.

Spre deosebire de sistemul nervos al vieții de relație (format din encefal, măduva spinării, nervii cranieni și rahidieni), care transmite ordine de care omul este conștient, sistemul neuro-vegetativ, format din centrul vegetativ (din scoarța cerebrală), ganglionii vegetativi și fibrele nervoase simpatico-parasimpatice, stabilește legătura între organe, fără ca omul să fie conștient de acest lucru. Organele sunt inervate de fibrele nervoase simpatico și de cele parasimpatice, ale căror funcții sînt de sens opus, antagoniste. Cu alte cuvinte, dacă excitația simpaticului provoacă accelerarea activității unui organ, stimularea parasimpaticului va provoca încetinirea activității acelui organ. De exemplu, excitația parasimpaticului produce contractia musculaturii netede gastrointestinale și hipersecretie, iar stimularea simpaticului determină inhibarea motilității și diminuarea secrețiilor. Pupila globului ocular se dilată prin excitația simpaticului și se micșorează în timpul excitației parasimpatice.

Sistemul simpatic întreține funcțiile termoreglatoare și vasomotorie ale organismului uman, în timp ce intervenția parasimpatică a vaselor are un rol vasodilatator.

Sistemul simpatic ajută organismul să se acomodeze și să suporte eforturi, emoții, frig, șocuri etc. Predominanța parasimpaticului face în schimb organismul incapabil de activități violente și determină, printre altele, rărirea ritmului cardiac. Principalele procese ale digestiei și anume: secreția glandelor, absorbția și peristaltismul sînt însă stimulate de parasimpatic, de unde și rolul de protecție și regenerare atribuit acestuia.

Se înțelege de la sine că dereglarea echilibrului dintre funcțiile acestor două sisteme, hiperexcitabilitatea unuia sau a celuilalt, determină acele cazuri de tulburări denumite în medicină **nevroze vegetative sau sindrome neuro-vegetative**.

Afecțiunea are de obicei un caracter general organic, cu manifestări predominante la un anumit organ care se află într-o stare de reactivitate mărită. Astfel, într-un moment de supraîncordare un om sughite, altul cascade, al treilea vomită. Există astfel **nevroze vegetative cu manifestări digestive**, așa zisele **nevroze gastrice**, cînd bolnavii se plîng de arsuri, crampe și constipație. Sînt cunoscute, de asemenea, **nevrozele vegetative cu manifestări cardiovasculare**, denumite **nevroze cardiace** sau — mai recent — **astenii neuro-circulatorii** ce survin mai des la femeile între 25—30 de ani și la bărbații peste 50 de ani. Neliniștea, emotivitatea exagerată, insomniile, la care se adaugă palpitațiile, tulburările de ritm cardiac (extrasistole), durerile precordice, senzația de „respirație tăiată”, tensiunea scăzută uneori, alături cu maximă crescută, în fine tulburări de circulație periferică, traduse în senzația curioasă

de „picioare reci” sau „degete moarte”, iată tabloul clinic al acestei forme de nevroză.

Fără să pună în pericol viața bolnavului, tulburările neuro-vegetative atît de variate și complexe necesită un tratament medical plin de răbdare și perseverență. La baza lui stă în primul rînd psihoterapia care, prin mijloace de convingere, prin explicarea științifică a acestor fenomene adeseori dramatice, urmărește o reeducare a voinței, a încrederii bolnavului în forțele organismului său de a se însănătoși. Sînt absolut necesare și repausul fizic, un regim alimentar bogat în vitamine, eliminarea alcoolului și tutunului, în fine liniștirea sistemului nervos, cu ajutorul somnoterapiei.

Un rol important îl joacă și medicamentele, de la sedativele cu acțiune asupra scoarței creierului (de tipul clordelazinului, bromovakului sau meprobamatului) și pînă la utilizarea substanțelor cu acțiune specifică asupra sistemului simpatic (simpaticolitice) sau parasimpatic (parasimpaticolitice).

Înainte de toate, cheia tratamentului în nevroza vegetativă, condiția reușitei lui, constă însă în voința bolnavului de a se vindeca, pentru a se putea reintegra în muncă și societate.

Dr. Nadia Frolovă

LEXICON MEDICAL

Glicemia

Pătrunderea și arderea glucozei în organism este favorizată de hormonul (secretat de „insulele” specializate în acest scop din pancreas) numit **insulină**. Lipsa relativă sau absolută a acestui hormon, cum se întîmplă în diabetul zaharat, face ca glucoza să nu mai poată fi „consumată” de organism. În consecință, ea se adună în sînge, glicemia întrecînd „pragul” normal care este de 1—1,20 grame la litru.

În această situație se produc o serie de tulburări în organism, cauzate de utilizarea insuficientă a glucozei de către țesuturi și organe. În lipsa glucozei — principalul „combustibil” al organismului — se ard albumine și grăsimi. Aceste arderi dau naștere unor substanțe toxice (corpi cetonic) care intoxica treptat organismul.

Creșterea cantității de zahăr din sînge (hiperglicemia) se poate produce temporar și în mod normal după o masă bogată în dulciuri; în acest caz se constată așa-numita hiperglicemie alimentară. Unele persoane care fac o muncă fizică redusă și consumă multe dulciuri ajung însă la o hiperglicemie permanentă, cu eliminarea glucozei în urină, fenomen ce nu are loc la omul sănătos. Este vorba de o „suprasolicitare” a pancreasului, care nu mai poate face față nevoilor de insulină crescută.

Scăderea glucozei din sînge — sub 1 gram la mic — hipoglicemia, apare de obicei în unele boli de ficat, datorită

tulburării funcției de „depozit” a acestuia, în unele boli endocrine (suprarenale, tiroidă) și în mod marcat la diabeticii care fac o doză prea mare de insulină sau la bolnavii care fac un tratament cu insulină pentru alte afecțiuni (schizofrenie ș.a.). Insulina este altfel indicată în doze mici în cura de îngreșare, la persoanele sănătoase dar cu o poftă de mîncare redusă sau o greutate sub cea considerată normală.

La omul sănătos, în afara tratamentului cu insulină, hipoglicemia poate apare după un regim alimentar strict sau după eforturi musculare mari.

Glicemia, ca și alte analize de laborator, trebuie deci interpretată numai de medic în contextul întregului tablou clinic.

Dr. R. Irinov

E BINE SA ȘTIM

Gemenii

Cum se dezvoltă simultan doi sau mai mulți feți în cavitatea uterină a femeii? Care este cauza sarcinii gemelare? Iată întrebări care se ridică adeseori, considerîndu-se în general că reprezintă la speța umană o anomalie. Statisticile au dovedit, de altfel, că numai 1 la sută dintre gravide au sarcină dublă, sarcinile cu 3 feți sînt excepționale, iar cu cinci feți — cel mai mare număr citat în literatura medicală — sînt cazuri cu adevărat „senzaționale”.

Mecanismul dezvoltării a doi sau mai mulți feți merită într-adevăr să fie cunoscut. Sarcina dublă se datorește, în majoritatea cazurilor, fecundării simultane a două ovule de către doi spermatozoizi. În felul acesta se dezvoltă două ouă diferite, feții putînd fi de același sex sau de sexe deosebite. Cei doi gemeni rezultați seamănă între ei, cum seamănă doi frați sau un frate și o soră, fără să poată fi vorba însă de o perfectă identitate fizică.

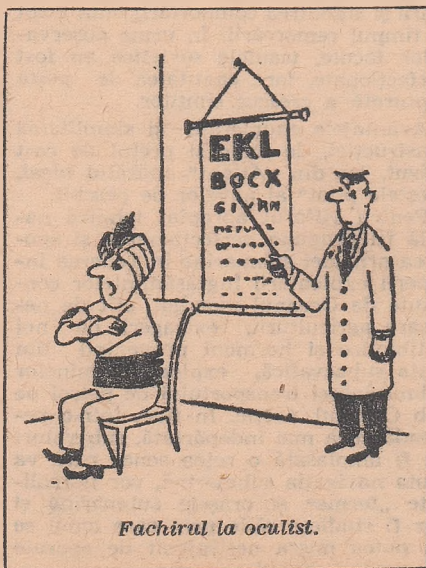
În cazuri mai rare — 10 la sută din totalul sarcinilor gemelare — se poate întîmpla ca un singur ovul să fie fecundat de un singur spermatozoid. Înoul rezultat, în loc să se formeze însă un singur embrion se petrece o diviziune egală a celulelor, iar acestea vor da naștere la doi embrioni care se dezvoltă în același ou, cu o placenta comună. Provenind din aceleași celule sexuale ale părinților, acești gemeni sînt întotdeauna de același sex, prezentînd o identitate fizică și psihică, o dezvoltare intelectuală, înclinații și predispoziții la boli comune.

În cavitatea uterină feții gemeni pot fi conținuți în aceeași pungă amniotică sau în două pungi diferite, pot avea aceeași poziție sau, dimpotrivă, unul poate fi cu capul în jos și celălalt cu picioarele în jos, iar greutatea lor este în general mai mică — cu 5—600 de grame decît greutatea unui făt unic. De cele mai multe ori, greutatea celor doi feți este inegală, unul fiind mai greu decît celălalt.

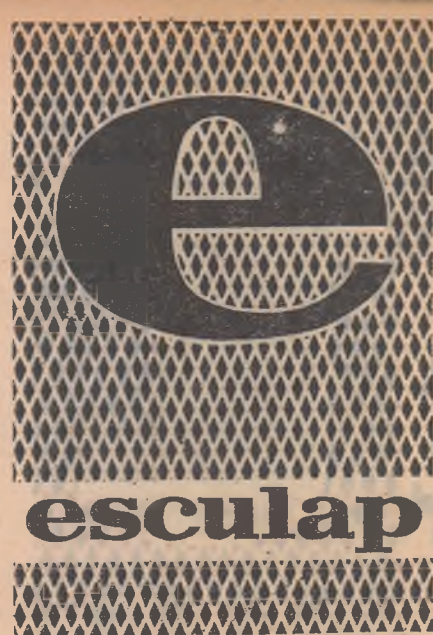
Nașterea a doi feți nu prezintă nimic neobișnuit, datorită volumului și greutății mai mici, expulzia celui de-al doilea făt producîndu-se, de obicei, la circa jumătate de oră după nașterea primului copil.

Diagnosticul de sarcină gemelară este, la început, greu de stabilit, motiv pentru care se recomandă examenul radiologic. Din momentul precizării diagnosticului, gravida se va prezenta cu regularitate la consultațiile prenatale, iar după naștere, dacă gemenii prezintă o greutate subnormală, ei vor fi îngrijiți la fel ca și copiii imaturi.

Dr. Boris Silenko

Fachirul la oculist.

Poșta medicului

V. ELENA — Floiești: 1) Este necesar să repetați antibiograma. Nu ne vine să credem că aveți o colibaciloză rezistentă la toate antibioticele! 2) Pentru reglementarea ciclului trebuie să faceți un examen citohormonal și, pe baza lui, un tratament corespunzător.

MONA G. ALEXA — Apahida: Considerăm că rezolvarea celei de a doua probleme va avea efecte foarte bune și asupra celei dintii. Vă recomandăm în acest sens un tratament corespunzător al sterilității la unul din centrele medicale din Cluj.

C.H.G. — Giurgiu: În faringite, terapia locală constă, după caz și în necesități, în pulverizații nazo-faringiene cu glicerina boraxată 2—4 la sută, inhalatii cu aerosoli de penicilină sau streptomycină, pensulații cu soluție de glicerina cu sulfamidă 5—10 la sută, pulverizații cu ape sulfuroase sau iodice (în stațiunile Govora, Slănicul-Moldovei), drojdie de bere proaspătă, vitamina A. Vor fi înlăturate cauzele care întrețin faringita: tutunul, atmosfera cu praf, alimente prea reci sau picante etc.

MARIANA — București: Din cauza abundenței corespondenței, răspunsurile noastre nu pot fi atît de prompte pe cît am dori. Sperăm că între timp ați citit răspunsul care vă interesa și ne-ați iertat întîrzierea.

BALABAN ELISEI — Brașov: Vă rugăm să citiți răspunsul colectiv dat tov. Dobronici C-tin și M. Dara în nr. 1/1967 din „Veac nou”.

ȘTEFAN TOMESCU — Brașov: 1) Doza terapeutică de vitamină A este între 1—10 drajeuri pe zi, după caz și se poate administra indiferent de orar. 2) Da, poate fi utilizată cu bune rezultate, în caz de conjunctivită. 3) Un bun ceai anticonstipant este cealul de mamă sau de siminichie (Folia sennae), ce se prepară sub formă de infuzie, 3—5 g, în 100 g apă ca laxativ, sau 15—25 g în 250—300 g apă ca purgativ. Se recomandă spălarea frunzelor cu alcool sau asocieră cu extract de beladonă. 4) **Nevroza astenică** este o tulburare ce se manifestă printr-o oboseală accentuată, consecință a suprasolicității sistemului nervos central.

GEORGE — Sibiu: Tratamentul peladei, boală de cauză necunoscută, este de lungă durată. Cele mai bune rezultate s-au obținut cu preparate cortizonice, acid paraminobenzoic (Romavit), Gerovital H₂, ammonium chloridum (Diurocard). Fizio-terapie: raze ultraviolete în doză de eritem, care se repetă după trecerea reacției, infiltrații cu novocaină 1 la sută (sau Gerovital) la marginile placardului de peladă (3—4 infiltrații la interval de 10—14 zile). Local, dimineța, se va aplica pe tot capul soluția: Rp. Nitrat de potasiu 0,50 g, T-ra jaborandi 30 g, Alcool 70 grade ad 300ml. Seara se aplică numai pe placard soluția: Rp. Acid acetic glacial 1 g, Licoare Hoffmann 30 g. De continuat 4—5 săptămîni.

EMIL SPILMAN — Reșița: 1) Împotriva căderii părului vă recomandăm noua loțiune de păr cu Gerovital H 3 pusă recent în comerț, despre care se spun lucruri bune. Folosiți-o conform indicațiilor din prospectul însoțitor. Concomitent, luați cîte 4 comprimate Romavit la intervale de 2—3 ore timp de 3—4 luni. 2) Tratamentul trebuie în orice caz urmat un timp îndelungat pentru a se vedea rezultatele. Perseveranți!

BERCEA C. — București și BOTOȘENANU VASILE — Botoșani: Citiți răspunsul dat mai sus sub Emil Spilman, Reșița.

UNGUREANU RODICA — Com. Salcea, reg. Suceava: Există colecistite calculoase ce comportă un tratament medical (Anghiol, Fiobilin, Felagol, Boldocolin etc.) și altele care necesită intervenția chirurgicală ceea ce, la vîrsta dv., nu poate constitui nici un motiv de îngrijorare. Numai medicii care vă îngrijesc pot decide asupra oportunității operației.

INGINER NOEL — Adjud: În lichenul plan localizat pe limbă sau pe mucoasa obrazilor, în afara tratamentului general (röntgenterapie medulară semipenetrantă

(Continuare în pag. 11-a)

CHILE

În deșertul Atacama

De nenumărate ori am dat peste acest nume dar, trebuie să mărturisesc, nu știam mare lucru despre celebrul deșert din nordul statului Chile, unic în felul lui pe glob. De ce unic? Pentru că în toate celelalte pustii din lume mai există anumite forme de viață. În multe dintre ele primăvara înflorește flori sau dă colțul ierbii, e adevărat, pentru foarte scurt timp căci, soarele le pîrjolește aproape imediat. În altele, cresc unele plante ce se mulțumesc cu extrem de puțină apă, cum ar fi: cactusul, agava, saxaulul. În nisipurile acestor deșerturi mișună, de obicei, șerpi, șopîrle sau insecte. Dar în Atacama nu crește nimic, nu trăiește nimic; deșertul este arid ca Luna sau, probabil, ca pustiiurile de pe Marte.

La marginea lui, împins de pustiu spre țărmul stîncos al oceanului, se află Antofagasta, un mare oraș muncitoresc, desfășurat în lungul țărmului golaș, pustiu și aspru și pe niște coline nude de culoare gălbuie. La primul contact, orașul nu încintă privirea, nu pare prea atrăgător. Prin fereastra camerei noastre de hotel se deschide o priveliște, așa spune deprimantă: o mare aglomerare de case tip, în cea mai mare parte fără etaj și extrem de rare urme de verdeață. Numai ici-colo, printre acoperișuri, se zărește câte un copac singuratic sau petecul verde al vreunui seacă evident rodul unei munci perse-

În schimb, în centrul orașului, în preajma unei bătrîne catedrale, se află o piațetă acoperită cu copaci mari, rămușori și cu palmieri înalți ce-și desfac maiestosi coroanele în formă de evantai. Iar pe străzile învecinate pe care se înalță, îndărătul unor garduri frumoase, solide, vîile bogățiilor, pot fi admirate grădinițe înecate în verdeață, straturi de flori și plante agățătoare, care îmbracă fațadele caselor. Tot în acest cartier, de-a lungul țărmului, există și un parc mic, dar foarte frumos. Vegetația nu crește, însă, pe solul propriu, ci pe pămînt adus de pe alte meleaguri.

Antofagasta este centrul unei regiuni în care se extrag două principale bogății ale țării: cuprul și salpetrul. Cîndva, vapoarele care ancorau la Antofagasta spre a încărca prețiosul minereu și mult apreciatul îngrășămint natural nu aveau ce descărca în port, întrucît orașul avea relativ puțini locuitori, care nu dispuneau de mijloace cu care să poată cumpăra ceva; muncitorii din minele de salpetru și cupru nu erau retribuiți cu bani pentru munca lor, ci primeau niște fise speciale ce-i obligau să se aprovizioneze cu strictul necesar numai la magazinele companiilor în slujba cărora se aflau. Dar vasele nu puteau să navigheze goale. Așa încît, spre a căpăta destulă stabilitate, cum spun marinarii, ele trebuiau să aibă o încărcătură oarecare la bord și de aceea își umpleau calele în porturile de plecare cu pămînt, pe care apoi îl descărcau la Antofagasta. În felul acesta, a fost depus, într-un strat gros, pămînt adus din diverse țări ale Americii, Europei, Asiei și Australiei și s-au plantat copaci care, cu timpul, s-au transformat în frumosul parc de pe litoral.

Am ieșit din oraș cînd discul sîngeriu al soarelui cobora la orizont, spre a se mistui treptat-treptat îndărătul golașelor coline gălbui. Nu era frig, dar aerul se răcise totuși puțin. Am străbătut șirul de dealuri pe o șosea asfaltată

și am pătruns în împărăția deșertului. Priveam în jur, curioși, scrutînd cu luare aminte întinderea nesfîrșită, fără viață și încercam s-o cunoaștem cît de cît, s-o înțelegem. La un moment dat, l-am rugat chiar pe însoțitorul nostru să oprească mașina și motorul pentru ca, depărtîndu-ne de șosea, să putem rămîne singuri, față în față cu deșertul, spre a-i asculta tăcerea desăvîrșită... Pe măsură ce înaintam, pămîntul pietros al Atacamei și crestele dealurilor care ba alergau spre orizont, ba se apropiau de șosea, își schimbau culoarea.

Dar, cu toată bogăția de culori, peisajul avea ceva aspru, deși măreț și, poate încă ceva, o anume indiferență și cruzime. Cred că această senzație este dată de imensa „cîmpie“ de piatră și nisip, pe alocuri vîlurită, care se întinde pe multe sute de kilometri și pe care, din vrerea naturii, nu crește un tufiș, un fir de iarbă, nu se tirăște o gînganie, nu zboară o pasăre, nu se zărește un petec de nor și numai soarele, orbitor și fierbinte, lunecă încet, singuratic, pe orbită.

Dar dacă prin vrerea dușmănoasă a naturii pustii a fost lipsit de viață, pe pămînt mai există și o altă voință, ce a exercitat o influență puternică și bi-

Miner din Atacama.

ruitoare: voința omului. În Atacama nu putea vieții nimie în afară de... om eare, venind acolo, a adus pe sterpele pietre și nisipuri viața în formele ei cele mai diverse.

Chiar și numai șoseaua — panglica lată de asfalt pe care, în ciuda orei matinale, veneau spre noi cicioane și turisme — era o înfirmare a lipsei de viață de pe acele meleaguri. În dreapta, paralel cu șoseaua, se întindea o cale ferată pe care, din cînd în cînd, trecea câte un tren încărcat cu minereu de eupu sau garnituri cu cisterne. În stînga, tot paralel cu drumul, instalată direct pe pămînt, înainta spre înima pustiiului o conductă de apă, acoperită cu pietriș și nisip, probabil pentru ca soarele să nu încălzească prea tare țevile.

De la Antofagasta pînă la primul sat, aflat aproape de șosea și unde am făcut un scurt popas, sînt aproximativ o sută de kilometri. E adevărat că noțiunea de „sat“, legată pentru noi de lucrarea pămîntului, nu e prea potrivită cu acele meleaguri; într-adevăr, cum poate exista un sat într-o asemenea pustietate? Era însă o mică așezare muncitorească din preajma unei mine de fier, pe care n-o puteam vedea de pe șosea, dat fiindcă se afla îndărătul unor dealuri. Așezarea era alcătuită din douăzeci-treizeci de căsuțe, ridicate de o parte și de alta a drumului și împrejmuite cu garduri gălbui de piatră.

La o distanță de patruzeci de kilometri de „sat“ am dat de o altă așezare, mult mai mare decît prima. Cînd ne-am apropiat însă mai bine de ea, am constatat că era la fel de lipsită de viață ca și deșertul. Fusese părăsită de mult de locuitori și rămăsese așa pustie și părăginită. Care să fi fost cauza? Un cutremur? Nu, căci această regiune din Chile nu e bîntuită de cumplita calamitate. Atacama se află într-o zonă seismică liniștită. Atunci vreo epidemie sau o altă nenorocire? Răspunsul la întrebările noastre l-am aflat mai tîrziu, de la un amic chilian.

prul, stăpînul despotice al deșertului, crease cîndva așezarea și tot el a distrus-o. Satul a luat naștere în preajma unei mine și a dănuit mulți ani. Cu timpul însă, după ce pămîntului i-au fost smulse cele mai bogate straturi și au rămas numai rocile sărace în minereu, mina a fost închisă ca nerentabilă. În felul acesta, locuitorii, lipsiți de singurul lor mijloc de existență, au trebuit să-și părăsească căminele. Evenimentul s-a petrecut acum 15—20 de ani. Și datorită faptului că în Atacama nu plouă, deșertul a păstrat foarte bine urmele acestei vieți de odinioară.

Ținta primei părți a călătoriei noastre era orașul Kalama. Curînd l-am zărit în depărtare — un masiv verde neobișnuit de mare pentru acele locuri și, prin vegetația abundentă, zidurile albe ale caselor cu acoperișuri roșii de țigla. Kalama e una din puținele oaze ale Atacamei. Este un oraș mic, dar destul de animat și cu o populație densă. Are în cuprinsul lui o zonă relativ mare de verdeață — un scuar în piața centrală, parcuri la periferie — în ciuda faptului că localitatea e celebră datorită unui lucru ieșit din comun: acolo n-a plouat niciodată. Ați reținut, niciodată! Locuitorii Kalamei nu știu ce-i ploaia!

Se spune că, într-o zi, un băiat de doisprezece ani, născut și crescut la Kalama, a plecat cu părinții lui la Santiago. Pe stradă i-a prins ploaia. Băiatul din Kalama a exclamat încântat:

— Ia te uită, ce duș mare!

O altă particularitate a Kalamei este un rîuleț care-o străbate. Existența apei contribuie, evident, la creșterea vegetației, dar ar fi o mare greșală să credem că oaza și orașul au luat ființă datorită acestui fir de apă. Căci pămîntul Atacamei este într-o asemenea măsură lipsit de viață încît prin simple irigații nu-l poți sili să rodească. Kalama s-a născut, ca toate celelalte așezări din Atacama, datorită aceleiași voințe, acelorași legi. Părintele și făuritorul ei, adevăratul stăpîn este Chukikamata.

Chukikamata este una din cele mai bogate mine din Atacama; mina i-a adus acolo pe oameni și tot ea a creat orașul, care trăiește numai de pe urma Chukikamatei și muncește numai pentru ea.

Insoțitorul nostru ne-a dus să vedem un muzeu de arheologie. Căci deșertul Atacama este pentru arheologi un adevărat pămînt al fîgăduinței. În solul lui, alcătuit din pietre și nisip, au fost descoperite multe urme ale strămoșilor noștri îndepărtați; unelte din epoca de piatră și din epoci ulterioare, tot soiul de obiecte de uz casnic și, în special, o sumedenie de morminte din perioada preincasă. Uscăciunea aproape absolută a pămîntului și a aerului, inexistența în sol a organismelor vii și faptul că veacuri de-a rîndul nu plouă, au făcut din Atacama un păstrător ideal al unui asemenea tezaur. Cadavrele înmormîntate în pustiu nu s-au descompus, ei s-au mumificat în mod natural.

S. S. Smirnov

SIERRA LEONE

Țara fierului și a diamantelor

Acum aproape 500 de ani, într-o noapte bîntuită de furtună, o corabie portugheză se îndrepta, trosnind din

toate incheieturile, spre Golful Guineei. Oceanul dezlănțuit amenința să scufunde micul vas cu pinze. Cerul întunecat era brăzdat de fulgere și zguduit de bubuiturile puternice ale tunetelor. La lumina orbitoarelor descărcări electrice, la un moment dat se zări însă țărmul. Bătrînul căpitan, care se afla alături de cirnați, continua să scruteze neliniștit întinderea de apă zbuciumată. Deodată, observă, țîșnind amenințătoare din valuri chiar în direcția spre care se îndrepta corabia, o stîncă uriașă, care semăna cu un leu gigantic. Îngrozit, cirnații își acoperi fața cu miinile. „Muntele-leu“, șopti înspăimîntat căpitanul. „Sierra-Leone!“, repetă și timonierul.

Cam așa obișnuiesc să povestească locuitorii tinărului stat african așezat pe coasta Atlanticului, între Guineea și Liberia, că a fost descoperită țara lor, țara munților leului, cum se traduc cuvintele portugheze Sierra Leone.

Țara și-a dobîndit independența abia acum șase ani, după aproape jumătate de mileniu de stăpînire colonială. În Freetown, capitala, se poate vedea și acum un arbore multiseclar cu un diametru de cîțiva metri, sub care — povestește legenda — se țineau licitațiile de sclavi.

Freetownul este, s-ar putea spune, un oraș cu etaje. Munții sînt presărați cu punctulețe albe: vîile bogățiilor din cartierul cel mai somptuos al capitalei. Cartierul nu e bîntuit de arșiță și umiditate excesivă, aerul e mai curat. Urmează apoi, pe colinele din preajmă, cartierul funcționarilor din instituțiile publice, al proprietarilor de magazine și al întregii administrații. Iar porțiunea cea mai joasă, din jurul portului, este locuită de populația săracă.

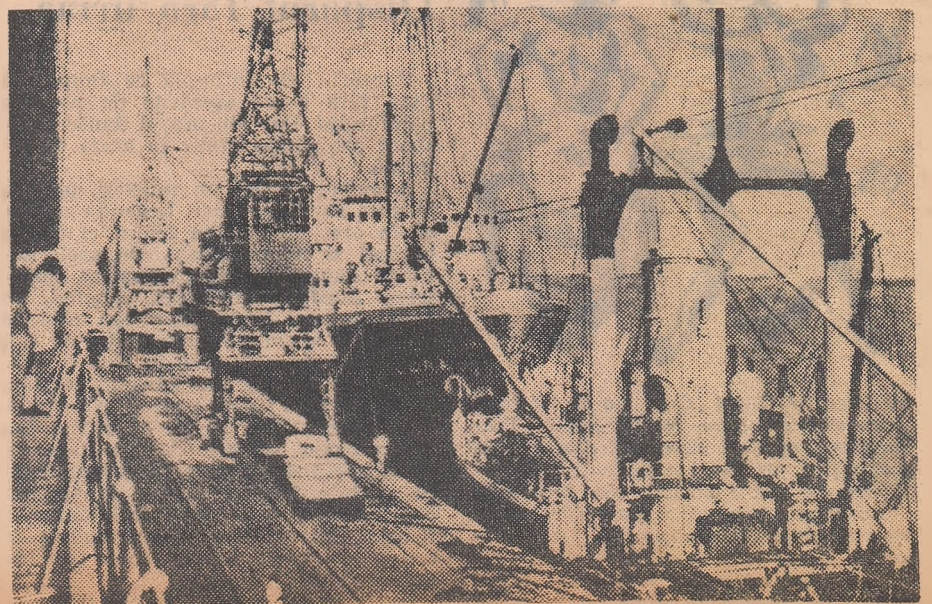
Pe străzile din acest cartier, și anume la intersecțiile cele mai animate, se află niște prăvălii numite seiba, un fel de ceainării unde, pe un preț relativ mic, poți cumpăra un pahar de suc de cocos, rece ca gheața, un fruct de papaya proaspăt, atunci parcă cules sau te poți adăposti puțin de arșița chinuitoare.

Cea mai mare parte a locuitorilor — circa două milioane — trăiește însă la sate, multe dintre ele risipite prin hățîșuri și păduri. Satele sînt alcătuite, de obicei din 18—20 de colibe conice, împietite din ramuri și lipite cu un lut roșcat. Fiecare colibă adăpostește 10—12 inși, dintre care 7—9 copii. În preajma satelor se află minuscule fișii de pămînt cultivate cu manioca sau orez. În stare brută manioca, o plantă perenă, care dă niște tuberculi grei, făinoși, este otrăvitoare. Cunoscîndu-l această proprietate, locuitorii inconjoară ogoarele cultivate cu arahide sau grădinile de zarzavat cu un șir de tuberculi de manioca spre a le apăra de atacurile distrugătoare ale maimuțelor.

Orezul este principalul aliment al populației din Sierra Leone. Date statistice arată că locuitorii consumă zilnic circa jumătate de kilogram de orez. Deoarece în ultimul timp producția de orez a scăzut simțitor, Sierra Leone trebuie să importe cantități apreciable.

Să vedem, însă, de ce statului Sierra Leone i se spune și „Țara fierului și a diamantelor“. Explicația e, evident, simplă. Fierul și diamantele constituie principalele bogății ale țării. Minerul de fier, diamantele și cromitele alcătuiesc patru cincimi din volumul exporturilor. Industria extractivă este dezvoltată, dar dominată încă de capital străin. După dobîndirea independenței, extracția de minereu de fier a sporit de două ori. Se spune că Sierra Leone ocupă locul trei în lume în privința extracției de diamante.

R. Karavadze

INCEARCĂ ȘI VEI AFLA

Intr-o fracțiune de secundă

Cite amănunte putem surprinde aruncându-ne privirea pe un ansamblu de obiecte? Răspunsul îl dau experiențele cu tahistoscopul, aparat care prezintă imagini la anumite intervale de timp, foarte scurte. S-a putut stabili astfel că omul poate distinge într-o secundă 4-6 obiecte, imagini, litere sau semne. Dar există și excepții, înși cu aptitudini fenomenale, care dintr-o aruncătură de ochi par să fotografieze cele văzute și sînt în stare să le descrie amănunțit după mult timp.

Experiențe concludente au fost făcute cu copii. Li s-a arătat un tablou și ei au trebuit să răspundă, după o privire fugară, la diferite întrebări în legătură cu conținutul tabloului. Cu acest prilej s-a văzut că mulți copii din clasele elementare pot să dea amănunte în aparență imposibil de reținut. Mai mult, cînd se întimpla ca în cursul experiențelor, un copil să greșească, i se atrăgea atenția să-și aducă aminte și el dădea un alt răspuns, de cele mai multe ori corect. Părea că revede în memorie tabloul, pe care nu-l mai avea în față, și descoperă amănunte noi. Din păcate, această capacitate dispăre cu vîrsta.

Pînă în momentul de față nu se cunosc metodele prin care un adult ar putea să-și antreneze însușirea de a vedea și reține mai multe obiecte simultan. Se cunosc, în schimb, o seamă de procedee menite să constate dacă cineva a văzut un mare număr de detalii și le-a uitat fulgerător sau nici măcar nu le-a văzut. De exemplu, un subiect privește, timp de cîteva sutimi de secundă, niște fișe pe care sînt imprimate diferite litere; în acest caz el e în stare să numească 3-6 litere, dar dacă experimentatorul îi pune întrebări suplimentare se vedește că a văzut de fapt mult mai multe, de obicei pînă la 12. Specialiștii încearcă să elaboreze și alte procedee, care să confirme supoziția că numărul detaliilor văzute, dar uitate, e și mai mare. Dacă presupunerea va fi confirmată de practică, își vor găsi poate explicația unele fenomene curioase: revenirea bruscă în memorie a unor fapte uitate de mult sau retrăirea în vis a unor evenimente de care nu ne amintim în stare de veghe.

(După „Tehnika-molodioji“)

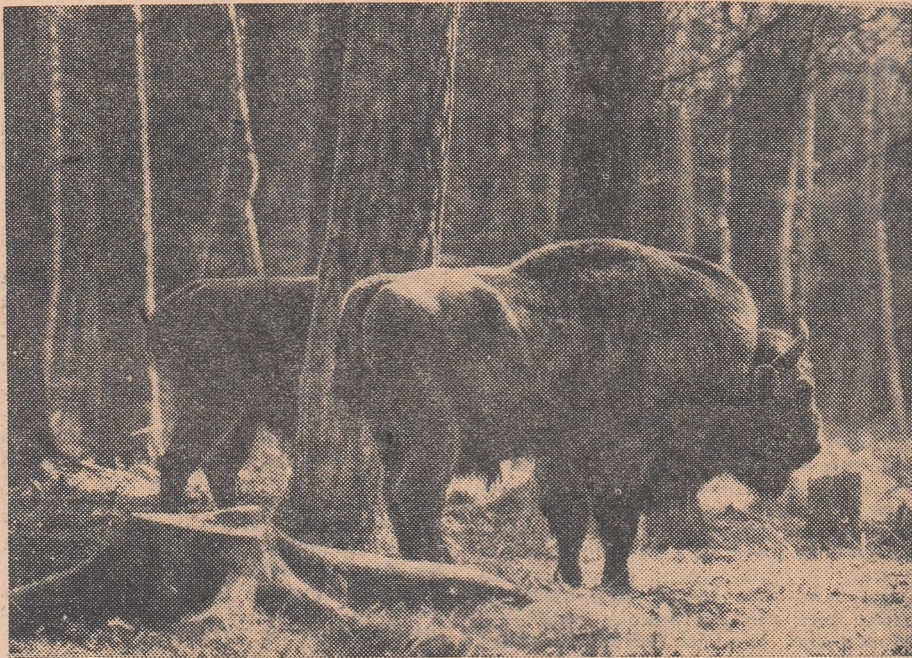
INFIDELITATE

O ceartă clasică și tam-tam-ul

Despre arta traducerii s-a scris nu o dată și nu puțin. Reluînd tema, revista „Nedelea“ a făcut, mai în glumă, mai în serios, o interesantă încercare de a traduce succesiv dintr-o limbă în alta (în total în 20 de limbi) o frază din po-

vestirea lui Gogol „Cum s-a certat Ivan Ivanovici cu Ivan Nikiforovici“. Traducătorii au fost recrutați dintre profesioniștii: profesori și studenți ai facultăților de limbi străine din Moscova. Iată fraza propusă: „Ea birfea, mîncea dîmineașa sfeclă roșie fiartă și se pricepea foarte bine la ocări — dar în toiu acestor îndeletniciri variate fața-i păstra mereu aceeași expresie, lucru de

Pădurea Belorej și aborigenii ei, zimbrii, se numără printre cele mai solicitate puncte turistice din Belorusia.

care sînt în stare îndeobște numai femeile“.

Pentru început fraza a fost tradusă, fără modificări esențiale, în limba lui Shakespeare. Din engleză a fost transpusă în germană și „birfea“ a devenit „trăncănea“. Traducătorul japonez a respectat versiunea germană, schimbînd doar vulgarul „trăncănea“ în „flecărea“, iar „ocările“ în „birfe“. În limba arabă fraza a căpătat pasiune meridională: eroina nu „birfea“, ci „profera blesteme cumplite“. Și iată cum a ajuns să sune după traducerea în franceză: „Obişnuia să îndruga verzi și uscate cînd își mîncea fiertura de sfeclă; din gura ei se revărsa un torent de sudălmî, și toate acestea fără să i se citească pe față nici o expresie. Așa fac toate femeile“.

Se pare deci că exactitatea traducerii depinde, într-adevăr, de particularitățile limbii, de temperamentul sau chiar de dispoziția traducătorului.

După ce a trecut prin limbile ivrit, indoneziană, în care pronumele personale n-au gen, olandeză și turcă, fraza a sunat astfel: „În timp ce femeia arunca în dreapta și în stînga vorbe urite, consumîndu-și zeama lungă de sfeclă, bărbatul pâlăvrăgea. Făceau toate acestea fără să-și dea pe față sentimentele, cum obișnuiesc femeile“. Menținîndu-se în felul acesta în spaniolă, în limba yoruba (Sudan) „zeama lungă de sfeclă“ s-a transformat în „fiertură din roadele pămîntului“, iar „pâlăvrăgea“ în „se lăuda cu isprăvile lui închipuite“. Apoi fraza a fost transpusă din nou în engleză și această ultimă expresie a devenit „bătea toba“. Au urmat limba tribului african bambara, din nou franceza și apoi italiana, după care fraza a ajuns să sune astfel: „Ea mîncea compot și zvîrlea din casă lucrurile de prisos, iar el bătea tam-tam-ul, vădînd o încîntare aproape feminină“.

Încă cîteva avataruri (în cehă, sub influența tam-tam-ului „casa“ a devenit „colibă“, iar „lucrurile de prisos“ — „vechituri“, în norvegiană „încîntarea“ s-a transformat în „bucurie“ etc) și iată rezultatul: „Mîncîndu-și compotul, dînsa zvîrli vechiturile din colibă, iar el bătu bucuros tam-tam-ul“. Mai e nevoie de comentarii?

ORAȘUL-FORTĂREAȚĂ

Dispărut fără urmă

Rareori se întimplă ca timpul să radă fără urmă așezările de pe fața pămîntului. Dar din orașul danez Jomsborg n-a rămas nimic în afară de legendă.

A existat, acum un mileniu, undeva la gura fluviului Oder. Legenda susține că în oraș nu existau femei, ci numai bărbați și numai ostași. De acolo vikingii danezi porneau campanii împotriva Suediei, Norvegiei, Angliei. În rada portului încăpeau cîteva sute de corăbii și orașul avea reputația de a fi invincibil. Aceasta pînă în ziua în care l-a cucerit norvegianul Magnus cel Bun. Și Jomsborg a pierit, trecînd în legendă.

Unii cercetători susțin că orașul n-a fost nicicînd altceva decît o legendă. Ei își sprijină afirmația pe argumentul că vechile izvoare scrise daneze nu cuprind nici o referire la Jomsborg. E ciudat că cronicarii și-au amintit de orașul dispărut abia la două sute de ani după dispariția lui.

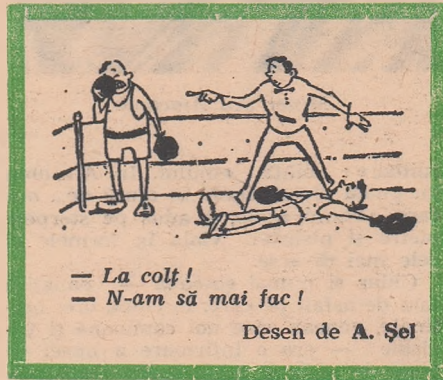
Într-adevăr, primele informații des-

pre Jomsborg datează din secolul XIII și bănuiala că tot atunci s-a născut și legenda pare întemeiată. Nu-i mai puțin adevărat totuși că un cronicar din secolul XI, Adam din Bremen, a lăsat descrierea unui oraș misterios, pe nume Jumna. Poate că e tocmai orașul botezat mai tirziu, din cauze necunoscute, Jomsborg? În definitiv nu s-a crezut, pînă nu de mult, că Troia a existat doar în imaginația lui Homer?

Cert este că pînă în momentul de față Jomsborg n-a fost descoperit. Dar arheologii porniți în căutarea lui au găsit urmele a patru tabere militare vikinge despre care, de asemenea, izvoarele scrise nu pomenesc nimic. Aceste tabere sînt niște construcții impunătoare și ingenioase pentru vremea aceea cu atît mai mult cu cît danezii de altădată n-au cunoscut, pare-se, o tehnică a construcției de prim rang. De aceea s-a presupus că taberele au fost construite de „ingineri“ străini. Dar care? În Europa de atunci n-au existat construcții asemănătoare cu taberele descoperite. Casele de locuit din incinta lor sînt de tip scandinav.

De aceea arheologii continuă cercetările.

D. Șumski

— La colț!
— N-am să mai fac!

Desen de A. Șel

PUȚINĂ LOGICĂ...

...Și spirit de observație

În pătratele numerotate de la 1 la 5 micile figuri geometrice nu sînt dispuse la întimplare, ci după o anumită logică. Cum trebuie dispuse, în virtutea aceluiași logici, figurile din pătratul 6?

(Răspuns în pag. 11)

NĂSCUTĂ DIN SPUMA MĂRII

Surtsey, răsfățata islandezilor

În zorii zilei de 14 noiembrie 1963, un pescar islandez a zărit ridicîndu-se de pe suprafața mării o coloană de fum și s-a îndreptat în direcția aceea crezînd că arde vreo navă. Curînd, însă, și-a dat seama că la 63° și 18 minute latitudine nordică și 20 grade, 35 minute longitudine vestică erupea un vulcan. În cursul zilei, intensitatea erupției a crescut rapid pînă cînd, la un moment dat, deasupra apei a început să se zărească craterul unui vulcan — pînă atunci invizibil. Așa s-a născut, într-un loc unde hărțile marine indicau o adîncime de 128 de metri, cea mai nouă insulă de pe glob, numită Surtsey, adică „Insula vulcanului“. În mitologia nordică, Surtur e un uriaș care, venind din sud, nimicea țara prin foc. Surtur din sudul Islandei a scuipat și el foc, dar n-a pus-tiit nici o țară, ci a întemeiat una.

În trei zile, Surtsey a ajuns pînă la cincizeci de metri înălțime; după paisprezece zile măsurătorile au indicat o sută de metri înălțime și o lățime de cinci sute de metri — dar deasupra noii insule a continuat totuși să se năneze un semn de întrebare: va dăinui sau va fi înghițită de ocean la fel de repede cum a fost „revărsată“?

Încertitudinea a durat, pentru specialiști, timp de cinci luni de zile. Pînă cînd, în timpul cenușei și a pietrișului cu mică densitate izbucnit pînă atunci din străfundurile mării, a început să erupă lavă — în fîntîni arteziene ce urcau pînă la o sută de metri — care, căzînd înapoi, s-a solidificat, dînd insulei un soclu solid. Un prim crater fusese activ timp de o lună de zile, apoi urmase un al doilea, un al treilea și abia al patrulea a început să scuipe lava mult așteptată.

Între timp, insula creștea zilnic cu vreo mie de metri pătrați și pînă la urmă a ajuns la o suprafață de circa trei kilometri pătrați, fiind alcătuită pe de o parte dintr-o movilă de cenușe ce acum atîngea o înălțime de 170 de metri, iar pe de altă parte dintr-o magmă fierbinte ce se răcea treptat spre margini.

Cele de mai sus au fost totuși numai o parte din întîmplările acelei toamne neobișnuite pentru islandezi. Spectacolul nașterii unei insule din spuma mării s-a mai repetat de două ori. Syrtlingur (Micul Surtur) a „trăit“ însă numai o vară. Soarta celei de a treia insule e încă nedecisă...

Nimic nu a putut știrbi însă prestigiul primei născute, care a devenit o răsfățată a savanților islandezi. Lucru ușor de înțeles dacă ne gîndim că ei pot face acum nu numai extrem de interesante studii vulcanologice, dar au posibilitatea să încerce a găsi răspunsul și la astfel de întrebări: cum apare viața pe un sol absolut steril, pe stînci și cenușă, cum se năso și se dezvoltă flora și fauna. Pentru ca această importantă activitate să nu fie stingherită în vreun fel, pentru ca omul să nu contamineze cumva natura, noua insulă nu poate fi vizitată decît cu o aprobare specială.

Dar și în altă ordine de idei, nicicînd n-au mai avut geologii și biologii un astfel de obiect de cercetare, beneficiind de condiții atît de prielnice: Surtsey se află la numai jumătate de oră de zbor de capitala și centrul științific al Islandei, Reykjavik, și poate fi ușor abordată și de pe mare. Dar mai cu seamă, vulcanul Surtur și toate fenomenele de care-i legat se află la „parter“ și nu undeva în munți sălbatici, inaccesibili.

M. Voinov

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

sau raze ultraviolete în doze eritem), se recomandă regim alimentar lacto-vegetarian, tratament arsenical cu licoare Fowler (4 picături în prima zi, se crește doza cu 1 picătură pe zi pînă la 20 de picături, se scade apoi la fel; pauză 3 săptămîni după care se reia), cacodilat de sodiu sau Arifen, tratarea cariilor dentare, a tartrului, a resturilor radiculare

SPERANȚA T. — Galați: În mod cu totul excepțional, vă rugăm a ne comunica numele și adresa dv. pentru a vă putea răspunde prin poștă.

E. B. EUGEN — Constanța: Dacă ați urmărit regulat și cu atenție colecția revistei noastre, ați putut observa că am închinat (și vom mai închina) destule coloane exercițiilor de „culturism”.

C. ROM. — Brașov: Vă rugăm ca pe viitor să fiți mai concis și să formulați mai puține întrebări. 1) Tulburările sînt simptome ale unei colite de putrefacție. Saprozan, 1-2 drajeuri de 3 ori pe zi, asociat cu Negamicin, 1-3 g pe zi (comprimate a 0,50 g), timp de 15 zile, urmate apoi de o cură de Talazol, 5-8 comprimate pe zi, vor ameliora starea sănătății dv. În plus, un regim dietetic după schemele preconizate în broșura „Regimul de viață și alimentație în colite” de dr. S. Herişan (Edit. Medicală). 2) Este vorba, probabil, de un herpes de natură alergică, poate în legătură și cu o hipovitaminoză A. Vă recomandăm: vitamina A, 3-4 drajeuri zilnic, și aplicații locale de unguent cu Aureociclină. 3) Bromoval, 2-3 comprimate zilnic (unul înainte de culcare), Madiol 4-5 comprimate zilnic administrate sublingual, eventual Pilocarpină (1-3 ctg/zi pe gură) vor ameliora tulburările dv. de natură neuropsihică.

CEZAR X. C. — București: 1) Citiți răspunsul dat tov. C. Rom — Brașov la punctul 3. 2) Fricțiunile cu loțiunea pentru păr cu Gerovital H₂ nu trebuie să depășească timpul mediu indicat în prospectul însoțitor.

A. M. — Jimbolia: 1-2 comprimate de Carboxin (Meproamat) sau Ciclobarbitol, dintre care unul înainte de culcare, vă vor da un somn profund și liniștit, care să nu-i mai tulbure pe cei din jurul dv.

RADU CORNESCU — Cluj: În miopatie sau atrofia musculară primitivă: Glicocol, în doze de 15-20 g pe zi, continuu luni de zile; Fosfobion 1-2 fiole pe zi, 15-20 de zile; opoterapie asociată cu extract de tiroidă, hipofiză, timus sau

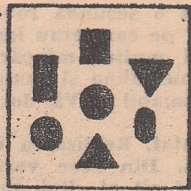
extract total de suprarenală; adrenalină 0,1-0,3 mg asociată cu pilocarpină (0,1-0,2 mg, în injecții subcutanate); injecții cu vitamina E asociată cu vitamina B₁ fortissim; injecții cu stricină în doze mari; electroterapie sub formă de masaj galvanic și diatermie, reprezintă cam întreg arsenalul mijloacelor terapeutice actuale. Pentru relațiile care vă interesează adresați-vă Institutului de neurologie clinică, Sos. Berceni 10, București.

MAMA SOFIA — Piatra Neamț: Retrodeviația uterină, dacă împiedică evoluția normală a fecundației, necesită o corectare pe cale chirurgicală, intervenție lipsită de orice risc. În felul acesta, fiica dv. va putea dobîndi fericirea de a fi mamă.

OANA — București: 1) După părerea noastră, tulburările dv. funcționale se datoresc agresiunii psihice întreținute de nevroza astenică. În primul rînd, trebuie să cîștigați în greutate și, pentru aceasta, vă recomandăm internarea într-un serviciu de specialitate pentru o cură de 10-15 șocuri de insulină. Pentru insomnie: Nozinan sau Carboxin (Meproamat) 2-3 comprimate zilnic. Schimbare de climă (și, dacă e cazul, de climat moral), regim alimentar bogat și variat, evitînd excitantele (alcool, tutun, cafea). Restabilirea „selfcontrolului” prin autosugestie sau, eventual, somnoterapie, iată mijloacele pentru a reintra în circuitul normal al vieții cotidiene. 2) O schemă de tratament în amenoree constă în asocierea progesteronului cu estrogenii: 1-2 mg dietilstilbestrol zilnic timp de 20 de zile, la care se adaugă în ultimele 10 zile 10-15 mg zilnic de progesteron.

G. SILVIA — Cluj: Ne pare rău, dar afecțiunea dv. nu poate fi tratată de la distanță, ci necesită supravegherea permanentă a unui specialist ginecolog, căruia vă sfătuim să-i „destăinuți” absolut toate tulburările dv. subiective.

PUȚINA LOGICĂ
(Răspuns)

Gospodine!

VASELE
EMAILATE
I D E A L

SÎNT ASPECTOASE
ȘI DURABILE

Vase emailate în execuție coajă de stejar cu dungă de aur, marmură și granit, produse de

Uzinele
EMAILUL ROȘU

MEDIAS

NOU

PRIMIREA
DOMICILIU

COLET POSTAL

mărfurile solicitate
PLATA se face la
PRIMIREA COLETULUI

O SIMPLA
CARTĂ POSTALĂ

Destinat: *Sectia
Comertul prin
colectare* a
*cooperatiei de consum
si tergent Pipuza 82
Raionul V. I. Lenin*

Bucuresti

La cerere vi se trimite GRATUIT lista mărfurilor, care cuprinde printre altele:

CEASURI, STILOURI, PIXURI, RECHIZITE ȘCOLARE, PRODUSE COSMETICE, ARTICOLE DE PICTURA, CAMĂȘI, FULARE, BATICURI, BASCURI, FEȚE DE MASĂ, CUVERTURI, URUITORI, VERMORELE precum și alte mărfuri.

GOSPODINE!

Participați la concursul pentru produse tradiționale de cofetărie și semipreparate „Gospodina”, la care se vor atribui numeroase premii în bani.

Înscrierile se fac pînă la data de 20 martie 1967.

Informații la cofetăria „Scala” din b-dul Nicolae Bălcescu nr. 36, tel. 12 80 13 și la bucătăria de bloc din str. C. A. Rosetti nr. 10, tel. 12 98 41.

ELEGANT ÎMBRĂCAT

CU
CONFECȚIILE
PRODUSE DE

STERNA ROȘIE

SIBIU

CADOURI
PLĂCUTE
UTILE
IEFTINE

Servicii de masă,
lichior, cafea etc.
Vase de flori
și bibelouri
produse de
**COMPLEXUL
INDUSTRIAL DE**

STICLA SI PIANTA
SIGHIȘOARA

Se caută un actor

Parc-ar fi explodat o bombă în școala noastră!

Povestea a început de la un anunț. Când am dat buzna în recreația mare pe coridor, am văzut lângă a șasea „B” o hirtie:

Liniste!

Se fac probe de filmare.

Vă inchipuiți, am rămas toți cu gura căscată. Pe urmă ne-am uitat pe gaura cheii și am încercat să forțăm ușa în-cuiată.

Deodată ușa s-a deschis și diriginta noastră, Inga Ilinicina, a venit spre noi.

— Copii, ne-a spus, fiți cuminți. Nenea-regizorul are să vă ia îndată la probe. O să intrați organizat, pe clase. Începe a șasea „A”.

A șasea „A”? Ura! Noi eram a șasea „A”. Noi intram primii la probe cu nenea-regizorul!

Interiorul clasei a șasea „B” era acum de nerecunoscut. Peste tot un fel de felinare și nenea-regizorul în persoană. De-a lungul pereților se întindeau șirme la care meșterea un operator. Pe masă se afla catalogul clasei noastre, pe care îl studia, foarte concentrat, asistentul regizorului, iar Inga Ilinicina alerga de colo-colo, emoționată.

— Să între cîte doi! ceru asistentul și citi din catalog:

— Arapov și Bunin. Se pregătesc Vilkin și Grinko.

Arapov și Bunin își croiră cu greu drum prin imbulzeală și se opriră în fața lui nenea-regizorul.

— Arapov, îl lămurii regizorul, uite ce trebuie să faci. Să spui, frățioare, trei cuvinte. De pildă: „Nu-mi place”.

Arapov clipi de cîteva ori și rosti nepăsător:

— Nu-mi place.

— Nu, nu, nu așa, se învioră regizorul. Vorbește mai tare, mai expresiv.

— Nu-mi place, repetă Arapov, de data asta puțin mai tare.

— Nu, strigă regizorul, și mai tare!

— Nu-mi place! zberă din rărunchi Arapov.

— Nu! Cu mai multă frenezie!

— Nu-mi place!!

— Mai multă! Inchipuie-ți că ești tigrul!

— Nu-mi place!! urlă Arapov. Hr-r-r! Nu-mi place!! Hr-r-r!!

— Hr-r-r!! Și se aruncă asupra lui Bunin, dând să-l muște. Asistentul și operatorul îl traseră, cu chiu cu vai, îndărăt.

— Uf! își șterse regizorul fruntea asudată. Nu merge. Următorul!

Asistentul strigă:

— Bunin:

— Ih!

— Uite, băiete, spune și tu: „Nu-mi place”. Dar transformă-te dintr-o dată în fiară.

Bunin își repezi înainte falca și rosti posomorit:

— Nu-mi place.

— Ți-am spus să te transformi în fiară. Ce faci?

— Mi-ați spus, dar n-ați precizat în ce fiară, scinci Bunin.

— Și ce animal ai imitat mai înainte, se interesă regizorul.

— Crocodilul, îl informă Bunin.

— Ești liber, Bunin, conchise ferm regizorul. Următorul!

Inga Ilinicina deschise ușa și înăuntru țîșniră Vilkin și Svetlana Grinko. Regizorul era la fereastră, studiind curtea școlii.

— Vasăzică așa. Spune-mi trei cuvinte: „Nu-mi place”.

Svetlana îl privi cu coada ochiului pe Vilkin și spuse:

— Nu-mi place.

Regizorul se întoarse brusc și renunță la contemplarea curții.

— De ce ești fetiță?

— Nu știu, se miră Svetlana, așa sînt eu întotdeauna.

Regizorul se adresă Ingăi Ilinicina.

— Nu ne trebuie fetițe.

— De te? se neliniști Svetlana, cu ochii umezi. De mult vleau să mă fac actriță de tînama!

— Fără bocete! se răsti regizorul. Nu suport să văd copii plîngînd... Vezi, fetișo, continuă el apoi pe un ton mai pașnic, ne trebuie un Ivanușka-prostul.

— Ei și? se învioră Svetlana. Am să mă costumez. Am să mă machiez...

— Nu, ne trebuie un băiat. De altfel, ești peltică... Dați-mi un băiat!

Asistentul strigă:

— Vilkin.

Vilkin îl privi pe regizor țintă în ochi și întrebă:

— Să zic „Nu-mi place”, carevasă-zică?

— Dă-i drumul, răspunse regizorul.

— E nasol! făcu Vilkin în stil boulevardier și scupă într-o parte printre dinți.

— Cum? i se păru regizorului că n-auzise.

— E nasol! repetă Vilkin.

— Asta-i! răcni regizorul. E ceea ce ne trebuie!

— Numele? se repezi asistentul la stilou.

— Vilkin... Sașa... răspunse Vilkin.

— Prenumele? ceru asistentul.

— Sașa... Vilkin.

Regizorul îl privea admirativ.

— Află, Sașa, că ai să interprezezi un Ivanușka-prostul din zilele noastre, un băiețel ghinionist și în același timp norocos. Mîine nu veni la școală. Te prezinți la noi în studio.

„Ura!” gîndi în sinea lui Sașa.

În clipa aceea, însă, ușa se dădu de pereți și în clasă năvăli Arapov, strigînd ca din gură de șarpe:

— Inga Ilinicina, s-a întîmplat o nenorocire! Kastrulin... vai!...Nu pot... A înghițit un gîndac viu!

— Ce-e-e? făcură toți în cor tocmai cînd în clasă îl împingeau pe Kastrulin, care urla și se zvîrcolea ca un pește în tîgaie.

— Borenka, ce-i cu tine? se sperie Inga Ilinicina.

Kastrulin se sili să vorbească.

— Un gîndac... întîmplător... de viu... simt că umblă... Inga Ilinicina, am să mor?

— Linistește-te, băiete! îl potoli Inga Ilinicina. În nici într-un caz n-ai să mori! Pe răspunderea mea...

— Chemați urgent un medic, se alarmă regizorul, făcînd un semn asistentului.

Kastrulin parcă atît așteptase. Deodată se sculă și-l întrebă calm pe regizor:

— Cum vi s-a părut?

— Ce anume? nu înțelese regizorul.

— Borenka, dar gîndacul? se miră Inga Ilinicina.

— Nici un gîndac, răspunse Kastrulin vesel, a fost o transpunere dramatică!

Regizorul făcu ochii mari.

— E grozav Borea al vostru. Dar ai picat cam tîrziu băiete. Am și găsit un interpret pentru Ivanușka-prostul.

— Ați și găsit? își ciuli urechile Kastrulin. Nu cumva pe Vilkin? Ați și găsit pe cine să găsiți! Vă rog să vă uitați la mine! Eu sînt un Ivanușka-prostul înnăscut!

— Lasă-ne pe noi să apreciem. Ne pricepem mai bine.

Așa a devenit Sașka Vilkin actor de cinema.

V. Pankov

Atlas 1967.

Nu greșesc niciodată

În restaurantul în care am intrat să-mi iau dejunul am dat cu ochii de un anunț care spunea: „Începînd de azi clienții vor fi serviți de un ospătar-consultant electronic”.

M-am apropiat, puțin nedumerit, de robotul din colțul sălii și am apăsător două din cele cîteva butoane de pe pieptul lui: HA (hiperaciditate) și 1 (o rublă).

După exact o secundă robotul mi-a întins o listă, pe care erau înșirate denumirile mai multor mîncăruri recomandate la meteahna și suma indicate și a rostit amabil: „Vă doresc poftă bună!”.

Eram încîntat. Realizarea îmi părea extraordinară. Din zece variante posibile să alegi cît ai clipi din ochi pe cea mai rațională și mai utilă! O minune a tehnicii, nu alta!

Verificînd, însă, sumele din dreptul mîncărilor entuziasmul mi-a mai scăzut. Totalul lor, incluzînd kefirul și fulgii de ovăz, se ridica la numai 62 de copeici.

La naiba! Vasăzică și roboții greșesc? Am apăsător din nou pe aceleași butoane și m-am pomenit cu o copie a listei precedente, însoțită de aceeași urare amabilă referitoare la pofta de mîncare.

M-am adresat atunci responsabilului. Și acesta se arătă foarte mirat.

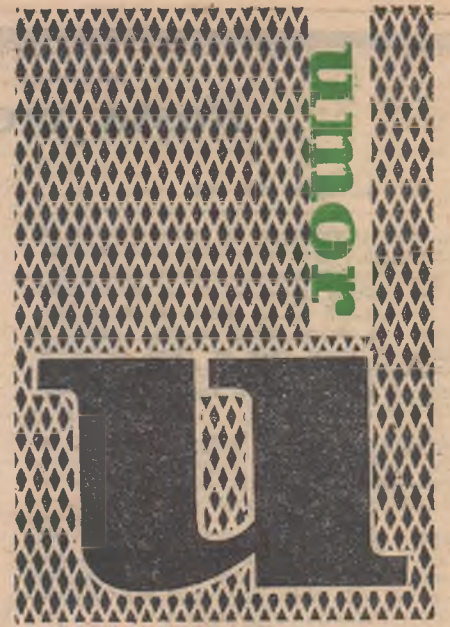
— Nu se poate! a exclamat el. Mașinile electronice nu greșesc!

— Vă rog să vă convingeți, i-am replicat întinzîndu-i originalul și copia listei. Vreau să consum de o rublă, iar ospătarul-consultant electronic îmi recomandă un prînz de 62 de copeici.

Responsabilul mi-a răspuns, însă, glacial:

— Ar trebui să învățați cum să vă folosiți de automate. Ați uitat să apăsați pe butonul FB.

Avea dreptate. Am apăsător pe butonul suplimentar FB (fără bacșiș) și consultantul electronic mi-a dat o listă cu ci-

teva feluri de mîncare în valoare de o rublă.

Dar de data asta nu mi-a mai urât: „poftă bună”.

A. Țalis

— Nu, draga mea, mi-e imposibil să găsesc nume pentru toți copiii noștri.

Micropovestiri

Se spune că într-o țară s-a organizat un concurs cu tema „Cel mai inteligent om”. Premiul era în valoare de 3 000. La concurs s-a înscris întreaga populație.

A doua zi a fost organizat un concurs cu tema „Cel mai prost om”. Premiul era de 10 000.

Toți cei ce se înscriseră la primul concurs și-au exprimat dorința să participe și la al doilea. În afară de trei inși, care au primit cîte 10 000 fiecare.

★

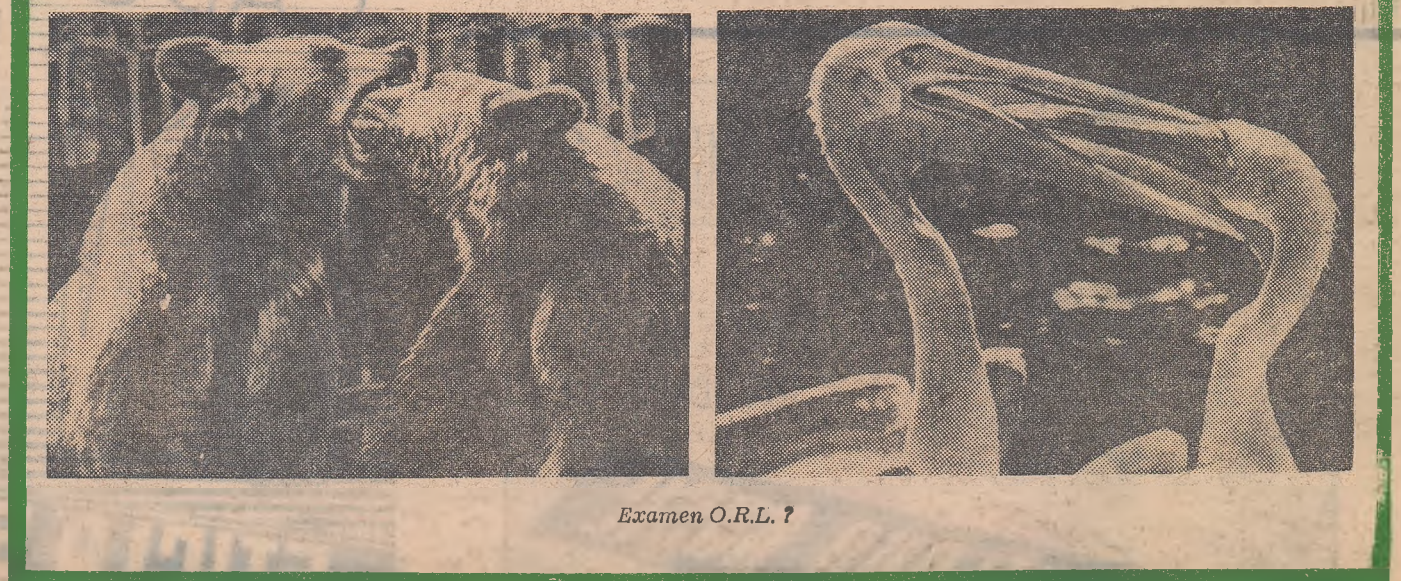
Un savant celebru intră grăbit în camera în care se afla soția lui:

— Am reușit să stabilesc legătura cu marțienii!

— Foarte drăguț din partea ta, îi răspunse soția, dar să duci rufele la spălătorie ai reușit?

G. Laub

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

Examen O.R.L. ?